

SLOVENSKI NAROD

Iznaja vsak dan popoldne izvenredne in praznike. — Inserati do 80 petič vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inserati petič vrst a Din 4. — Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopis se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškova ul. 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Nova kriza češkoslovaške republike:

Nemčija zahteva za Slovaško priznanje pravice do samoodločbe

Dopoldne se je sestel slovaški deželni zbor, ki bo proglasil odcepitev Slovaške od češkoslovaške republike

PRAGA, 14. marca. br. Položaj na Slovaškem se je proti pričakovanju kljub imenovanju nove vlade nenadoma poslabšal. Bivši predsednik slovaške vlade dr. Tiso se je sestal v Berlinu s Hitlerjem in kakor se je zvedelo je nemška vlada poslala osrednji vladi v Pragi noto, v kateri zahteva popolno samoodločbo slovaškega naroda, odstop vojne ministra generala Syrovega ter notranjega ministra Černyja, kakor tudi jamstvo za popolno varnost pripadnikov nemške manjšine na Češkem in Moravskem.

Predsednik nove slovaške vlade dr. Sidor je predlagal snoči predsedniku češkoslovaške republike, naj skliče za danes ob 10. dopoldne slovaški deželni zbor, ki naj odloči o nadaljnji usodi slovaške dežele. Predsednik republike dr. Hacha je na to zahtevo pristal in kakor vse kaže, bo slovaški deželni zbor sklenil odcepitev Slovaške od češkoslovaške republike in njeno proglasitev za samostojno državo.

Povratak msgr. Tisa iz Berlina v Bratislavo

Bratislava, 14. marca. AA. Msgr. Tiso je imel snoči dolg razgovor s Hitlerjem, ki je trajal od 19. do 21. Nato se je Tiso s posebnim letalom odpeljal na Dunaj, od koder je z avtomobilom v Bratislavo, kjer se je takoj nato sestel ministrijski svet. Iz dobro obveščenega vira se je izvedelo, da bo vlada zahtevala danes od parlamenta odobritev zakona o ustanovitvi nove neodvisne slovaške države, ki naj bi bila totalitarna. Na čelu države bi stal msgr. Tiso, ki bi dobil naslov »očes Poleg vlade bi se ustanovil posvetovalni odbor, ki bi podpiral »očes države« pri sklepanju o važnih zadevah.

Vojaske patrle stalno krožijo po ulicah, Hlinkovi gardisti so dobili vojaške čelade. Nemci so uvrščeni v vojaške patrle, ki vzdržujejo red, tako da čuvajo državna poslopja v prvi vrsti nemci. Slovaki so postali nekam bojevi ter se številni Hlinkovi gardisti ne upajo pojaviti v uniformah. Izgleda, da je Slovaške zbežal razvoj dogodkov zadnjih dni.

Posvetovanja češkoslovaške vlade

Praga, 14. marca. br. Na snočnji seji je vlada proučevala sedanji položaj. Verjetno je, da bo v zvezi z dogodki na Slovaškem prišlo do rekonstrukcije vlade, iz katere bi izstopili trije ministri in sicer notranji minister Fišer, vojni minister Syrový in minister brez portfelja Havel, verdar je odvšen razvoj položaja od dogodkov v Berlinu. Trdijo, da bo nemška vlada poslala češkoslovaški noto, ki bi imela ultimativni značaj. Posvetovanja

Nemške informacije o položaju v Bratislavi

Berlin, 14. marca. Vsi nemški listi pišejo zelo ostro proti češkoslovaški, in prinašajo obsejne poročila o novih izrednih in incidentih na Slovaškem. Po poročilih listov prihajajo iz Slovaške vedno bolj vznemirljive vesti in je nastala pravzaprav zmešnjava zaradi nasilja Čehov. Atmosfera je taka, da se je bati najhujšega. Češkoslovaško vojaštvo je brezobzirno in je njegov nastop v posmeh vsem Sidorjevim izjavam. V Bratislavi so večeraj češke čete zasedle deželni muzej, ki je nasproti nemškega doma, in namestile v njem strojnico. Tudi univerza, ki je nasproti vladnega poslopja in je v ugodnem strateškem položaju, je polna češkega vojaštva; na poslopju so nameščene strojnice. Štefanikova in še neka druga vojašnica sta polni vojaštva. V mesto prihaja neprestano novo vojaštvo. Po ulicah drve tanki, ki jih je v Bratislavi več okrog 50. Za večeraj je bil sklican shod Slovakov na Gledališkem trgu, pa ga je policija preprečila. Policija je nastopila skrajno brezobzirno in je bile v nočnih spopadih mnogi ljudi poškodovani.

Sej slovaške propagande Mach je bil večeraj izpuščen na svobodo in je izjavil zastopnikom tiska, da je napovedal napad na svobodo za slovaški narod. Ničesar nečemo slišati več o Čehih, je poudaril, želimo jim mnogo sreče!

Snoči je bilo v Bratislavi več močnih detonacij, ki so med žit razburjenjem prebivalstvom povzročile precejšnjo paniko. Čehi so hoteli razstreliti več poslopij, med njimi dve nemški hiši. Pri snočnjih spopadih in incidentih je bilo po zanesljivih vesteh šest mrtvih. Ob 23. se je v Bratislavi

vlade so trajala vso noč in tudi dopoldne; doslej pa še ni znano, kaj je sklenila.

Nemški pritisk na vlado v Pragi

Praga, 14. marca. AA. Zahteva msgr. Tisa, naj se skliče slovaški parlament za danes ob 10., je bila postavljena ultimativno, tako da sta morala predsednik češkoslovaške republike in predsednik slovaške vlade na pritisk in intervencijo Nemčije popustiti. Predsednik republike je s tem napravil skrajno, kar je mogel, da reši položaj. Sidor je na intervencijo Nemčije ter v želji, da pomiri ekstremiste, sklenil izpustiti na svobodo aretirane osebe, med njimi Sana Macha, ki je imel takoj potem, ko je prišel iz zapora, govor, v katerem je napovedal, da bo danes objavljena neodvisnost Slovaške. Praga spremlja razvoj dogodkov z mrzlično napetostjo. Krožijo glasovi, da zahtevajo Nemci priznanje neodvisne Slovaške ter rekonstrukcijo vlade, iz katere naj bi izstopili vsi ministri, ki se smatrajo odgovorne za vojaške ukrepe zadnjih dni. Uradni krogi v Pragi so sicer snoči to vest demantirali, vendar se zdi, da bodo čakali samo na sklepe današnje seje slovaškega parlamenta.

Burna noč v Bratislavi

Bratislava, 14. marca. w. Na Gledališkem trgu se je snoči ob 20.30 zbrala ogromna množica Slovakov, članov Hlinkove garde in Nemcev, ki je manifestirala za samostojno Slovaško. Policija je nastopila proti demonstrantom z bombami za solzenje, naskočila pa jih je tudi z bajoneti. Nato je demonstrante skušala razgnati še policija na konjih. Kljub vsem tem ukrepom so člani Hlinkove garde in hitlerjevski oddelki vztrajali na prostoru in se niso umaknili. Ob 20.45 se je čulo streljanje iz pušk in tudi iz topov. Policija je manifestante preganjala prav do nemškega doma in jih siloma razganjala.

Propagandni vodja Mach ki je bil izpuščen iz zapora, je izjavil množici da se je v noči od nedelje na ponedeljek sestel s prof. Tuko in Černakom v znani votlini Mačoha pri Brnu, kjer so se dogovorili glede bodočega nastopa.

Po njegovem govoru so se manifestacije in demonstracije nadaljevale. Pred hišo stanovanja bivšega min. predsednika Tisa je eksplodirala bomba, zaradi česar so popokale vse šipe na oknih Huda eksplozija je bila tudi pri mostu čez Dunav. Ena bomba je eksplodirala tudi pri starem magistratu in povzročila precejšnjo škodo. V mestu je nastalo več požarov, goreti je začelo tudi v protikomunistični razstavi.

Most med Nemčijo in vzhodno Evropo

Dunaj, 14. marca. br. Dr. Turčanski je izjavil snoči po dunajskem radiu da bo historična mislija samostojne Slovaške most med Nemčijo in vzhodno Evropo

javil, da so v Ihlavi, v Brnu in v Moravski Ostravi res ponekod Nemcem razbili šipe, da pa so bili Nemci sami krivi, ker so v demonstracijskih sprevedih naravnost izživali Čeha.

Koncentracija nemške vojske ob čsl. meji

Pariz, 14. marca. i. Ob češkoslovaški meji so se začele zbirati nemške čete. Pri Dresdenu in Chemnitzu je zbranih 200.000 mož, močni oddelki pa so tudi vzdolž nemško-češke meje v Avstriji.

Monakovo, 14. marca. AA. (Reuter). Med ljudstvom se mnogo govori o gibanju nemških čet v teku zadnjega tedna. Opaziti je bilo predvsem gibanje čet na cestah v smeri proti Solnogradu. Na drugi strani se prihajale čete iz Nürnberga v München. Te čete so obstojale v glavnem iz mehaniziranih oddelkov z lahкими protiletalskimi topovi ter lahкими tanki. Ob koncu preteklega tedna so bile monakovske ulice polne letalskih čet s topovi. V zadnjih dveh dneh se opaža prevoz čet z vlaki in velikimi tovornimi avtomobili iz Monakova proti Solnogradu.

Včeraj so bile poklicane pod orožje vse osebe, ki pripadajo rezervnemu razredu 1913. Mnogi obvezniki so morali oditi takoj od doma v vojašnice.

Berlin, 14. marca. AA. Poročajo o velikem gibanju čet v bližini nemško-češke meje. Po vesteh iz dobro poučenih virov štejejo te čete okoli 200.000 mož. Del teh čet je v Dresdenu, drugi v Leipzigu, tretji pa na Dunaju.

Delna mobilizacija na Madžarskem

Budimpešta, 14. marca. i. Ministrijski predsednik Teleky je na snočnji seji vlade izjavil, da je sprčo razburljivih dogodkov na Slovaškem in nerazčiščenega položaja treba preprečiti, da bi iz Slovaške prihajali na Madžarsko politični begunci in emigranti. V zvezi s tem je vlada tudi odredila mobilizacijo dveh mlajših letnikov in bo poslala vojaštvo na slovaško mejo, ti ukrepi pa so le zaščitnega značaja.

Grof Esterhazy poroča madžarski vladi

Budimpešta, 14. marca. AA. Vodja madžarske manjšine na Češkoslovaškem grof Janoš Esterhazy je odpotoval nenadoma iz Prage v Budimpešto. Pred svojim odhodom se je sestel s predsednikom slovaške vlade Sidorjem. Zvedelo se je tudi, da se madžarski predstavnik bivših češkoslovaških pokrajin v gornji zbornici ter bivši voditelj Madžarov v Češkoslovaški »udruzi« v Bratislavi. Madžarski minister za zunanje zadeve grof Čizky je zapustil snoči kliniko ter prevzel svoje dolžnosti v ministruvstvu zunanjih zadev. Pozornost madžarskih uradnih krogov zbujajo posebno Tisov obisk pri Hitlerju. V gotovih diplomatskih krogih v Budimpešti krožijo glasovi, da je proglasitev Slovaške pod nemškim protektoratom samo še vprašanje časa. Prav tako trdijo, da se bo vprašanje Podkarpatske Ukrajine v kratkem rešilo z nemško-poljskim sporazumom, vendar pa vladni krogi izjavljajo, da jim o vsem tem ni ničesar znanega.

Teleky o madžarskih zaščitnih ukrepih

Budimpešta, 14. marca. AA. Predsednik vlade Teleky je uredniku madžarske telegrafske agencije obrazložil stališče Madžarske glede sedanjih dogodkov na Slovaškem. Naša meja napram Slovaški, je dejal grof Teleky, ki je že določena, bo danes zasedena po Madžarih in Slovaških. Vse kar se dogaja na drugi strani meje, je notranja stvar Slovaške, naravno pa je, da spremlja Madžarska kot sosedo dogodke na Slovaškem z veliko pozornostjo. To je dolžnost madžarske vlade.

Na vprašanje, ali ne bi z ozirom na revolucionarno stanje na Slovaškem kazalo ojačati obrambo meje, je Teleky odgovoril: Mogoče bo potrebno ojačanje straž na meji, ker je bila meja šele nedavno določena. Na drugi strani se je dogajalo v zadnjem času, da je prebivalstvo nekaterih občin hotelo priti pod Madžarsko, da bi bila meja potegnena tako, da pridejo dotične občine pod Slovaško. Da bi prebivalstvo ne prekorčilo mejo v zvezi s siličnimi željami, bodo morale biti straže ojačane, vendar pa bodo vsi ti ukrepi podvzeti v prijateljskem duhu.

Madžarski poslanik pri Becku

Varšava, 14. marca. i. Zunanji minister Beck je imel večeraj dolg razgovor z madžarskim poslanikom v Varšavi. V politič-

nih krogih sodijo, da sta se razgovarjala o položaju v Podkarpatski Rusiji.

Podkarpatska Rusija zopet ogrožena

Varšava, 14. marca. AA. Poljski zunanji minister Beck je imel večeraj z msgr. Tisom in kancelarjem Hitlerjem, predlagal slovaškemu parlamentu ne samo proglasitev slovaške neodvisnosti, temveč tudi carinsko unijo z Nemčijo. V tem primeru bi bila Poljska prisiljena zavzeti stališče glede Podkarpatske Rusije. Poljska je doslej računala s simpatijami gotovih slovaških ministrov, predvsem predsednika vlade Sidorja, toda neodvisna Slovaška, ki bi bila stvarno samo vazal Nemčije, bi jo postavila pred alternativo, ali pristane, da se na njeni južni meji osnuje več držav, ki bodo odvisne od Nemčije, ali pa dela po diplomatskem potu na kak drug način za to, da dobi skupno mejo z Madžarsko. Zadnja solucija bi bila največ v skladnosti s poljskimi interesi, ker bi na ta način izginilo žarišče ukrajinske irendne in bi se tudi preprečila obkrožitev Poljske s severa, zapada in juga.

Francosko-angleški razgovori

London, 14. marca. br. Angleška vlada je radi položaja na Slovaškem v permanentnih stikih s francosko vlado. V merodajnih krogih izjavljajo, da v primeru odcepitve Slovaške jamstvo Anglije in Francije za češkoslovaške meje, o kateri je bilo govora v Monakovu, ne bo stopilo v veljavo. Na eni strani doslej takega jamstva nista dali Nemčija in Italija, na drugi strani pa bi veljalo samo za napade na CSR od zunaj, v danem primeru pa bi šlo samo za odcepitev dela CSR, nastalo vsled nesoglasij v okviru med držav.

Nemčija zahteva

Pariz, 14. marca. z. Francoski tisk razpravlja zelo obsejno o dogodkih na Češkoslovaškem. Vsi ugotavljajo, da popolnega razkosa Češkoslovaške, ki je bila 20 let prijateljica Francije, ni mogoče preprečiti. Nemčija igra odločilno vlogo v razvoju dogodkov v Pragi in Bratislavi. Po najnovejših vesteh iz dobro informiranih diplomatskih krogov, bo Nemčija podpirala težnjo Madžarov, da dobe s Poljski skupno mejo, čeprav je bila lani odločeno proti temu. V zadnjem času se je Budimpešta bolj kakor kdaj prej približala Berlinu. Kakor zatrjujejo, Madžarska ne bo protestirala proti razkosljanju Češkoslovaške. Nemčija pa bo za protiuslugo dovolila, da se bodo madžarske meje raztegnile do Poljske. Nemčija zahteva seveda zase Bratislavo in vse važne ozemlje okoli nje, kakor tudi, da se vlada v Budimpešti popolnoma podredi Berlinu in nacistični politiki v Podunavju. Nemčija je podprla Slovaške, ki zahtevajo popolno neodvisnost Slovaške. Tega ni mor-

Zanimivo je, kako je Nemčija pripravila velesile na popolno razkosljanje Češkoslovaške. Predvčerajšnjim je nemška vlada obvestila vsa tuja poslanstva v Berlinu, da ne bo priznala novih češkoslovaških mej, dokler ne bo praška vlada uspešno končala svojih razgovorov z njo, namreč, dokler ne bodo urejena vsa vprašanja, ki se tičejo vojske, gospodarstva, narodnih manjšin, protizidovskih ukrepov v mejah nove češkoslovaške države, ustvarjene po sporazumu v Monakovem.

Angleška sodba o položaju

London, 14. marca. AA. Diplomatski urednik »Observerja« piše, da se vprašanje Slovaške hitro bliža svoji rešitvi. Vse kaže, da bo na današnjem sestanku parlamenta v Bratislavi proglasena odcepitev Slovaške od Češkoslovaške ter da bo osnovana neodvisna slovaška država. Zvedelo se je, da bo zaradi dogodkov v Češkoslovaški prišlo do razgovorov med angleško in francosko vlado v zvezi z garancijo sedanjih češkoslovaških mej, kakor je bilo odločeno v monakovskem sporazumu. Dasi določa monakovski sporazum zaščito češkoslovaških mej, vendar velesile ne bi podo vzrle nobenega koraka, če bi Slovaki sami sklenili odcepitev od Češkoslovaške. Vse kaže, da je Nemčija delala na to, da pride do te odcepitve, na drugi strani pa je tudi znano, da Madžari ne bi sprejeli s prevetlikim navdušenjem neodvisne Slovaške, ki bi bila pod nemškim varstvom, ker bi jim onemogočilo uveljavljanje aspiracij do Podkarpatske Ukrajine.

Anglija ne bo posredovala

London, 14. marca. AA. (DNB) Potovanje msgr. Tisa v Berlin in sklicanje slovaškega parlamenta za dopoldne so glavni predmet komentarjev londonskega tiska. »Daily Telegraph« smatra, da bo v zvezi z dogodki na Slovaškem prišlo do rekonstrukcije češkoslovaške vlade v Pragi. »Daily Express« poroča iz Prage, da »matrajo politični krogi kot gotovo, da bo morala češkoslovaška vlada odstopiti. Prav tako govore, da bo predsednik republike dr. Hacha podal ostavko. Večina listov se strinja v tem, da Anglija nima interesa na Slovaški, in da zaradi tega tudi ne bo intervenirala.« »Times« piše med drugim, da ni angleška vlada prevzela nobenih posebnih obveznosti, na osnovi katerih bi morala podvzeti posebne ukrepe glede na razvoj dogodkov v srednji Evropi. »Daily Express« pravi, da angleška vlada nima dolžnosti braniti češkoslovaškega ozemlja in da za razvoj dogodkov ni odgovorna. Zaradi tega vprašanja ne bo prišlo do vojne. Ozačja, ki je vladala meseca septembra se ne bo ponovilo. Tudi »Daily Mail« smatra, da se dogodki na Slovaškem Anglije ne tičejo.

Gajda zahteva odstop Beranove vlade

Praga, 14. marca. h. Fašistična stranka Narodne jednote je davi ob 4. poslala min. predsedniku Rudolfu Beranu ultimatum, naj vlada do popoldne brezpogojno odstopi in izroči vso oblast generalu Gajdi, ki naj bo bodoči ministrijski predsednik in ki naj reorganizira češkoslovaško republiko po fašističnem in totalitarnem vzoru. Do popoldneva še ni bilo nobene odločitve.

Franco pripravlja odločilen napad na Madrid

Madrid, 14. marca. z. Madridski radio poziva še vedno v presledkih upornike, naj se brezpogojno vdajo. Spopadi med Casadom ali Negrin, tako izčrpan, da po končanih obračunih med republikanci ne bo težko zavzeti Madrida.

Franco pripravlja odločilen napad na Madrid, trenutno razmeroma mirno vzdušje in trenutno pasivno zadržanje Franca je samo mir pred viharjem. Razdirile so se vesti, da bo Franco vkorakal v Madrid dne 19. marca, na praznik sv. Jožefa, ki je nekakšen naroden praznik špancev. Najbrže bo lahko Franco na ta dan vkorakal v Madrid brez boja.

Snežne razmere

Poročilo tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSS z dne 14. III. 1939
Pokljuka 1300 m: —7, delno oblačno, 80 cm snega, sren,
Dom na Korni 1520 m: —12, solčno, 145 cm snega, srenec,
Dom na Voglu 1540 m: —8, solčno, 125 cm snega, pršič,

EDINSTVENO FILMSKO DELO RAINJE
LEPOTE po nesmrtnem istoimenskem ro-
manu, prevedenem v vse kulturne jezike:
IZ MARK TWAINOVEGA SMOGA — V SRCE VSEGA SVETA: to je moto
tega krasnega filma!

Pustolovščine

TOMA SAWYER-a

(Izgovori: Toma Sajera)

Ta film, ki bo prav tako kakor »SNEGULČICA« razgibal in razveselil vse ljubljane, stare in mlade, moške, ženske in mladino, je bil nagrajen lani na bienali v Benetkah s prvo nagrado MARK TWAINOV namen je bil spomniti odrasle, kakšni so bili kot otroci, kako so mislili, govorili in v kakšne pustolovščine so se spuščali...

Čuvajmo Pokojninski zavod

Ljubljana, 14. marca
Volitev nove samouprave pri ljubljanskem Pokojninskem zavodu je razpisana. Glasovanje se bo vršilo 4. aprila letos v primeru, ako bo vloženih več kandidatnih list v isti volilni skupini. Ako bo pa potrjena v posamezni volilni skupini le ena kandidatna lista, bo glasovanje v dotični kandidatni listi odpadlo in bo proglašena kandidatna lista za izvoljeno. V celoti so štiri volilne skupine, nameščenke in službodajalske v Sloveniji ter nameščenke in službodajalske v Dalmaciji.

Zanimanje za sestavo nove samouprave, ki bo vodila posle ljubljanskega Pokojninskega zavoda v naslednjih petih letih, je zelo veliko v vrstah interesentov, to je zavarovalcev — zasetnih nameščenov in njihovih službodajalcev. Je to tudi razumljivo.

Pokojninski zavod je edina javnopravna socialnopolitična ustanova, pri kateri se člani samouprave volijo iz vrst interesentov. Mimo tega je ljubljanski Pokojninski zavod brezdvoma najpomembnejša javna ustanova v Sloveniji glede svojih socialnopolitičnih in finančnogospodarskih nalog.

Prvenstveno je pokojninski zavod nosilec rentnega zavarovanja zasebnih nameščenov, to je socialnega zavarovanja za primer nemoglosti, starosti in smrti. Ta ustanova daje gospodarsko ekskluzivno število zasebnih nameščenov, ko so izgubili svoje službe zaradi nemoglosti ali starosti, kakor tudi njihovim roditeljem, ko so izgubili svoje rednike.

Številke o zavodovi rentni službi v zadnjih 18 letih v najzgodnejšem dokumentu naše države o pomembnosti njegovih socialnogospodarskih nalog. V tem času je zavod izplačal na zavarovalnih dajatvah (rente), odpravnine, povračila premij, zdraviljenje, okrog 134 milijonov din, kar pomeni, da je zavod vrnil zavarovalcem skoraj tretjino vseh predpisanih prispevkov. Koncem leta 1937 je imel zavod že 2378 rentnikov. Danes izplačuje zavod rentnikom skoro poldrug milijon dinarjev na ren tah mesečno.

Pokojninskemu zavodu je dana še druga naloga, ki sicer izhaja iz prve naloge, a je ravno tako važna in pomembna. Zavod je dolžan pobirati prispevke od službodajalcev in nameščenov v času njihovega zavarovanja. Ta denar je treba nalagati tako, da bo naložen varno, likvidno, donosno in koristno za produktivnost v splošnem narodnem gospodarstvu. Pred očmi je treba imeti finančno zagotovitev vseh bodočih rentnih izplačil zavarovan-

cem, ne sme pa naložena politika iti mimo interesov narodnega gospodarstva, ki zavarovalce zaposluje čim večja je zapolnjenost zavarovalcev, tem večje je jamstvo za ugoden razvoj njihovega pokojninskega zavarovanja.

Breme prispevanja v Pokojninski zavod je razdeljeno na službodajalce in na nameščenke, vendar formalno neenako. V letu 1937 je odpadlo na vseh predpisanih prispevkih v Sloveniji 70% (skoro 16 milijonov din) na službodajalce, 30% (skoro 7 milijonov din) na zavarovalce.

Na poslovanju in bodočem poslovanju Pokojninskega zavoda so torej zainteresirani zavarovalci in njihovi službodajalci, torej naše narodno gospodarstvo v najširšem funkcionalnem obsegu. Interesi obeh vrst interesentov so medsebojno ozko povezani in neločljivi, zlasti v danem položaju zavoda, ki temelji na načelu nenake samopomoči teh interesentov, ko država ni dolžna tudi kaj prispevati. Sprito tega je položaj ljubljanskega Pokojninskega zavoda delikatnejši od položaja ostalih novih Pokojninskih zavodov, ker je prišel svoje poslanstvo 1. 1. 1919 z velikim milijonskim deficitom. Saj je moral takrat prevzeti vse obveze iz pokojninskega zavarovanja za deset let nazaj, ni pa prejel nobene imovine, ki so jo uničila avstrijska vojna posojila. Vsako vprašanje glede zavarovalnih dajatev je funkcionalno povezano z vprašanjem prispevkov (kritja). Prvo zanima zavarovalce, drugo pa službodajalce. Vsako zvišanje dajatev zahteva zvišanje prispevkov, vsako znižanje prispevkov pa ovrženje dajatev. Posebno v današnjih negotovih gospodarskih in finančnih razmerah v svetu je ta povezanost obojnih interesov občutljivejša in kritičnejša.

Treznost in pametna preudarnost je zmagala v veliki večini nameščenov in službodajalcev. V slovenski nameščenki volilni skupini je 38 nameščenih strokovnih organizacij sklenilo vložiti sporazumom »Združeno listo zasebnih nameščenov«. Sporazumni nastop so ponudili dvema manjšima skupinama, ki sta ga za odklonili in sedaj sestavljata neko »koncentracijsko« listo. Tudi ogromna večina službodajalcev v Sloveniji je sklenila sporazumno listo.

Samo manifestacija lojalnega sporazumevanja, skupne volje in solidarnosti pri volitvah nove samouprave more biti priložnost za mirno, harmonično in koristno napredek in obstoj ljubljanskega Pokojninskega zavoda!

Združena lista zasebnih nameščenov.

Izvoz in poraba vina

Ljubljana, 14. marca
Naslednji podatki iz referata ing. J. Suhadolca na vinogradniškem zborovanju v Ljutomeru bodo našo javnost nedvomno zanimali glede na naše razkličano pijančevanje in vinogradniško krizo.

V Sloveniji je 26.000 ha vinogradov ali 3.13% obdelane zemlje. Gustota prebivalstva v vinorodnih krajih je mnogo večja kakor v splošnem ter znaša 100 do 150 prebivalcev na km², medtem ko znaša povprečna gostota le 70 na km². V 9 okrajih je vinogradništvo v Sloveniji najpomembnejša kmetijska stroka. Jugoslavija je po količini pridelane vina na 6. mestu med evropskimi državami. Manj vina kot v naši državi pridelajo še v Grčiji, Nemčiji in na Madžarskem.

Pri porabi vina nismo med najzadnjimi, vendar je konzum vina v Franciji mnogo večji in Francozi zaradi tega n. k. niso na glaslo kot pijanci. V Franciji odpade na prebivalca na leto 212 lit. popitega vina, pri nas 33 litrov in le 3 litre piva, medtem ko znaša v Franciji konzum piva razen tako velike porabe vina 29 litrov na prebivalca letno. Zelo majhna je poraba vina na prebivalca letno v Angliji, le 2.4 litra, zato pa znaša konzum piva 64 litrov. V Nemčiji kjer so zadnja leta zelo propagirali konzum domačih vin, odpade na prebivalca 7 litrov popitega vina na leto, piva pa 58 litrov.

Ob nastopu krize, v letih 1930 in 1931, je naša država izvozila mnogo vina; 1. 1930 1239 vagonov v vrednosti 48.4 milijona din, 1. 1931 pa celo 1702 vagona v vrednosti 51.8 milijonov din. Med krizo se je izvoz vina zelo zmanjšal ter je bil 1. 1935 najmanjši, ko smo izvozili samo za 2.4 milijona din vina. Poslej se izvoz nekoliko povečuje od leta do leta in lani smo izvozili 259 vagonov vina v vrednosti 9.4 milijona din. Tudi cene so zdaj nekoliko višje. Tako je 1. 1933 povprečna cena izvoznega vina znašala le 1.9 din liter, lani pa 3.6 din. Izvoz vina je v primeri s pridelkom zelo majhen ter ne znaša niti 1%. Izvoz vina iz Slovenije znaša komaj 0.5% do 0.75% pridelka. V tem je bistvo naše vinogradniške krize. Postružuje jo razen tega še naraščanje porabe banaskih in dalmatinskih vin v Sloveniji. Slovenska vina bi lahko po svoji kakovosti konkurirala na tujih trgih, če bi bila tipizirana, kar bi dosegli z ustanavljanjem velikih združnih kleti.

Celo zdravil že primanjkuje

Ljubljana, 11. marca
V naši bolnici so razmere naravnost oporne. Ne le, da manjka postelje, odeje, perila itd., zdaj primanjkuje tudi zdravil. Nekaj železniki uradnik nam sporoča, da je za svojo ženo, ki se je zdravila v bolnici, sam v lekarni kupoval iz lastnih sredstev predpisana zdravila, ker jih v bolnici niso imeli. Članske prispevke žel bolniške blaginje pa mora plačevati. Zena hišnika iz Šiške nam sporoča, da si je zdravila v bolnici reumatizem. Zdravilo so jo na razne načine in ji predpisali tudi injekcije. Dobila je le eno predpisano injekcijo, potem pa so ji povedali, da injekcij nimajo več na zalogi in ne vedo, kdaj jih bodo dobili. Zato je zanjo najboljše, da gre domov. Tako zapuščajo bolniki bolnico nezdravljeni ali ozdravljeni le na pol. Operirani na slepih leže po dva na eni postelji,

po šestih dneh pa morajo bolnico zapustiti. Na golši operirani zapuščajo bolnico deseti dan po operaciji itd. Zato ni čuda, če se pogosto bolezen doma poslabša in nastajajo komplikacije, kakor se bolniki ponovno vračajo v bolnico. To so nevzdržne razmere!

Zadnji čas prihajajo tudi pritožbe zaradi ukinitve zavoda za razkuževanje za zunanje obiskovalce. Naši ljudje držijo na čistoto, vendar se zgodi, da se ta ali oni kje nalezne nesnage in celo uši, ki si jih žel vsakdo čimprej odpraviti. Baje na račun štednje! Niso pa še sporočili, kam naj se ubogi ljudje obračajo po pomoč. Ali se bomo morali res sprizginiti tudi z ušmi? Če se ta nadloga v kani ne zatre, se bo silno razpasla.

Tatvine v trgovini

Ljubljana, 14. marca
V neki ljubljanski trgovini s športnimi potrebščinami so že delj časa opazili, da izginja razno blago, zlasti športne obleke, dežni plašči, toplo perilo, razni športni predmeti in drugo, sem pa tja tudi denar. Lastnik trgovine je dolgo iskal tatupa, pa ni mogel dognati, kdo krađe. Šele proti koncu preteklega tedna se mu je zdel sumljiv vajenec, ki se je oblačil nekam preveč razkošno in ki je imel vedno tudi denar. Gospodar je pripravil posebno ugodno priliko za tatvino, na kar je vajenec tudi nasedel. Spet se je polastil športne obleke in je skril nekeje v bližnji trgovini. Zvečer, kv je ukraden obloko odnesel domov, ta so ga že čakali stražniki, ki so mu obloko in druge ukradene predmete zaplenili, obenem pa preiskali njegovo stanovanje.

V stanovanju so zaplenili za okrog 8000 din nakrađenega blaga, ki ga je prekradelec počasi znosil domov. Razen vajenca je policija aretirala takoj tudi pomočnika, s katerim sta celala roko v roki. Med zaslišanjem se je izkazalo, da sta kradla že nad leto dni. Blago sta seveda razorožala, da sta čim prej prišla do denarja.

Iz Novega mesta

— Glasbena prireditel v Sokolskem domu. Glasbeni odsek Sokolskega društva priredi v dvorani Sokolskega doma velik koncert. Nastopili bodo starejši bratje godbeniki, mlajši in skupno. Prijatelji glasbe vabljeni. Prihodnji teden pa bo pod okriljem prosvetnega oddelka Sokola imel predavanje o kočevski manjšini znani predavatelj br. dr. Rudolf Kyovsky.

— Težka nesreča železniškega delavca. Murglj Janez, 60letni zidar pri tukajšnji železniški upravi, je šel po cesti v Bršljinu na svoj dom. Za njim je privzlet z veliko naglico s kolesom mladi Habjan Jože, ki je od strani zadrl Murglja, da je padel. Pri močnem padcu je Murglju počila na zadnji strani lobanja, da je obležal nezavesten. Čez nekaj dni so ga morali prepeljati v bolnico.

— Pri trenju lanu nastal požar. V Belokrajini je prišel čelo, ko tajejo in predenje lan. Čez dan so terice zaposlene s trenjem, zvečer pa predajo. Star običaj, da pridejo k tericam vasovat fantje, ki jim s petjem krajačo čas. Tako je bilo tudi v vasi Zilje pri Vinici. K predicam so prišli vasovat prieg domačinov tudi fantje s hrvaške strani, ki so bili zelo dobre volje. Pozno ponoči, ko bi morali gostje vse Zilje zapustiti, so naenkrat pričeli domačine izzivati, naposled so jih

pa organizirano napadli. Hrvaški fant Peter je s svojo družbo nasokoli Ziljane z noži. Posledica napada je bila, da je bilo več domačinov ranjenih. Smrtnonevarne poškodbe je dobil 19letni domačin Cadoš Marko. Neznani Peter je nesrečno miadenicu zasedil dolg nož v pljuča in hrbet, dotični je razrezal desno roko do zapestja. Prvo pomoč je ranjenicu nudil črnomeljski zdravnik dr. Šober, ki je dal fanta prepeljati z avtomobilom v bolnico usmiljenih bratov.

Rudarji v vrstah JNS

Slovenj Gradec, 13. marca
V nedeljo dopoldne se je vršila v Črni pri Prevaljah letna skupščina tamonjske krajevne organizacije JNS in OJNS. Velika Geršakova dvorana je bila že mnogo pred pričetkom nabito polna vrlih nacionalnih rudarjev, ki so z navdušenjem poslušali izvajanja govornikov. Skupščino JNS je otvoril predsednik g. Čufer, ki je uvodoma pozdravil oba delegata poslovedočega pod predsednika ban. odbora g. Milana Mravlje in iz Ljubljane in sreskega tajnika g. Bogdana Pušenjaka. Naka se je spomnil premirnih nacionalnih borcev, katerih spomin so navzoči počastili s trikotnim »slavo« klicem. Sledila so zanimiva poročila posameznih funkcionarjev, ki so dala jasno sliko velike moči nacionalne ideje v naši Ko-

roški. Prav zanimivo poročilo je podal tudi g. inž. Viktor Fetič o delovanju strankinih funkcionarjev v tukajšnjem občinskem svetu, ki je zelo plodovito. Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor s predsednikom g. Pavlom Cesarjem in tajnikom g. Jankom Močivnikom na čelu.

Takoj za občinski zbor JNS je otvoril predsednik g. Franc Erženčnik občni zbor krajevne organizacije Omladine JNS. Tudi omladinska organizacija se prav pridno razvija in je omladinski pokret med našimi rudarji že zavzel velik razmah. Vsa poročila, ki so pokazala res idealno delovanje mladih funkcionarjev, so bila soglasno sprejeta, na kar je bil izvoljen nov odbor s predsednikom g. Francem Erženčnikom in tajnikom g. Francem Mlinarjem na čelu. Po omladinskem občnem zboru je podal svoje poročilo bivši narodni poslanec g. Milan Mravlje. Zborovalci so temperamentno izvajanja g. poslanca spremljali z navdušenjem in se mu z velikim aplavzom zahvalili za njegovo res izčrpano poročilo. Končno je še pozdravil zborovalce sreski tajnik g. Bogdan Pušenjak in pozval vse k nadaljnjemu vztrajnemu delu za zmago nacionalne misli v naši lepi Koški, naka je predsednik g. Cesar zaključil lepo skupščino. Znova prerone in potrjeni v nacionalni misli so se rudarji mirno razšli in vrtni na svoje domove.

Sestanek gospodarskih organizacij

Nove težke davčne obremenitve naše gospodarstvo ne bo moglo prenesti

Ljubljana, 14. marca
Določbe novega, finančnega zakona o novi davčni dokladi so zbudile med davkoplačevalci precejšnje vznemirjenje. Naše gospodarske organizacije so že zavzele svoje stališče o novi davčni dokladi.

Sporočila v Trgovskem domu sklicali se stanek Akcijski odbor gospodarskih organizacij in korporacij. Udeležilo se ga je nad 100 zastopnikov. Predsedoval je industrijec Stane Vidmar, ki je v uvodu obrazložil namen sestanka ter spregovoril o nameravanih težkih davčnih obremenitvah. Sredstva za »fond narodne obrambe« se bodo zbirala iz posebne davčne doklade od 1. julija naprej do 10. let. Kot odmerena osnova tega prispevka bo določena skupna zadolžitev pravnih in fizičnih oseb v prejšnjem davčnem letu z neposrednimi davki. Specialni prispevek znaša samo v prvi stopnji, najmanjši davčni obremenitvi, do 10 din na leto, 15%, medtem ko lahko v drugi stopnji doseže celo 34%. To se pravi, da že pri 11 dinarjih neposrednih davkov na leto znaša posebni prispevek 4.5 din. Pri odmeri osnovi nad milijon din znaša nova doklada 25 do 33%. Pov-

prečna obremenitev znaša 25% odmerne osnove ter bodo davkoplačevalci morali plačati četrtino več davčnega neposrednega davka kakor doslej.

Posamezni zastopniki so zavzeli stališče o težki davčni obremenitvi ter naglašali, da naše gospodarstvo ne bo moglo prenesti. Posebej so opozarjali, da je nameravana davščina pretežka že zaradi tega, ker je določena na 10 let in da je v nji premalo izražena progresija. Obremenitev znaša n. pr. pri 100 din odmerne osnove 20% pri 1000 din 21%, pri 100 tisoč 24% in pri 500 tisoč 25%. Nad 25% se progresija ne dvigne, pač pa pri zadetih stopnjah presega celo 25%.

Zborovalci so soglasno sklenili, da odpošljejo na slovenske ministre in poslance brzojavke v njih protestirajo proti novi davčni obremenitvi in nujno zahtevajo, da bi na prostornih mestih odboritev nove doklade spravili z dnevnega reda.

Brzojavke z enako zahtevo so odposlali predsedniku ministrskega sveta, ministru za trgovino in industrijo, predsedniku senata in senatnemu finančnemu odboru.

Sokol

Sokolsko društvo Brežice

Na našem odru v dvorani Narodnega doma je uprizoril dramski odsek sokolskega društva iz Trbovelj 11. februarja veseligr »Zadrega nad zadrego«. Dvo-ano je obhvalstvo vseh slojev napolnilo do kraja in dokazalo gostom, da upošteva njih neumorno in plodovito delo. Izralci iz Trbovelj, ki so svoje vloge izvrstno izvedli, so navdušili vso dvorano in prešli za to polno odobravanje. Po igri smo zamenjali stole z mizami in se je razvil sokolski družabni večer na čast gostom Trboveljski »Jazz-kvartetu« nam je zapel več učinkovitih komičnih pesmi in z njimi navdušili ter presenetili navzočce do take mere da aplavzu ni bilo skoro konca. Po tem vzgledu bi želeli, da bi tudi naša članstva stopila na plan in pričelo z delom na odru.

Lutkovni odsek našega društva je letos prvič dokazal naši nadežni mladeži, da je še mnogo življenja v njem. V ponedeljek 13. februarja so do zadnjega kotička napolnili dvorano Narodnega doma otroci, po večini naša deca in naraščaj ter se radovali pri enodejanki »Čarovnica« in pri enodejanki »Ribič Strhunka«. Z njim lastnim užikom in veseljem je mladež sledila potoku iger. Delo naših lutkarjev je bilo plačano z navdušenim odobravanjem naših nametliških.

Na pustno nedeljo je priredilo naše društvo svoji deci in naraščaju otroško pustno rajanje Maskirana deca je napolnila dvorano in smo tudi starejši člani kar uživali nad otroško nedolžno zabavo in se naslajali ob njih neizmernem veselju in sreči, ko so ob taktu našega orkestra plesali kolo, skakljali in se norčevali.

V četrtek 2. t. m. smo imeli ob 20 uri v dvorani Narodnega doma izredni občni zbor. Kakor smo že svojčas poročali, se je vršil društveni redni letni občni zbor 20. oktobra, kjer se je soglasno sprejel sklep, da se novi upravi nalaga, da do 1. februarja t. l. zbere vse potrebno gradivo (načrte kapital, prostor i. dr.) za pričetek gradnje sokolskega doma. Če pa se nove mu odboru to ne posreči, bo razrešen in se bo razpisal nov občni zbor. Torej ta sklep se je tedaj sprejel, vendar pa se mu ni zadostilo. Zaradi tega je bil določil izredni občni zbor. Ob otvoritvi tega občnega zbora sta br. starosta in predsednik gradbenega oddelka podala obširno poročilo o zaprekah, ki so vzrok, da se sklep ni izvršil. Članstvo, ki se je v dokaj dobrem številu udeležilo občnega zbora, je uvidelo, da se povodom obstoječih razmer ni dalo v tem kratkem času 3 mesecev ničesar ukreiniti za izvedbo dane naloge, zaradi česar je sporazumno izreklo upravi polno zaupanje in vero in predlagalo, da se ostavka uprave ne sprejme in ostane neizpremenjena tudi v bodoče, da se bu pa trudilo skupaj z upravo, da se izvedejo načrti v tekočem letu, za katere smo se obvezali v sokolski Petrovi petletki.

Preteklo soboto je naše društvo dostojno proslavilo 20 let smrti našega največ-

jega pripovednika Ivana Cankarja. Udeležba članstva pa zdaleka ni bila taka, kot bi to zahtevala ta proslava in to za ostalo članstvo ni ravno hvaljevredno. Za bodočo slično proslavo bi e vsekakor priporočalo članstvu več pozornosti in zanimanja. Ob 20 uri je br. starosta otvoril proslavo in pozdravil navzočega br. profesorja Kolarja iz Ljubljane, ki se je odzval našemu vabilu. Za tem je br. profesor podal obširno sliko o večnih umetniških delih velikega misleca in pisatelja Ivana Cankarja in o njegovem življenjepisju. Iz Cankarjevih del je zatem čital br. Goedrich več odlomkov, ki so zaključili proslavo.

— Sokolsko društvo Ljubljana-Siška sporoča staršem da je termin za prijave v letošnje društveno letoviško taborenje na Gorenjskem podaljšan do konca marca. Omogočiti svoji deci mesc dni cenejšega, prijetnega in zdravega letovanja pod skrbnim nadzorstvom vodnikov in vodnic! Poslužite se ugodnosti obročnega odplačevanja stroškov in pohitte s prijavi! — Dalje opozarjamo že danes na roditeljski sešatek, ki se bo vršil koncem marca v našem domu. Na dnevnem redu bo pogovor o željah staršev glede letovanja, kot tudi razgovor o vzgojnem sodelovanju letovalnice s starši. Natančen datum, čas in kraj sestanka bomo pravočasno javili. Zdravo!

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri
Torek, 14. marca: zaprt
Sreda, 15. marca: zaprt
Četrtek, 16. marca: Kaj je resnica. Premiera Premierski abonma
Petek, 17. marca: ob 17. uri: Upniki, na plan! Predstava za tečajnike češkega jezika
Sobota, 18. marca: Prevara. Izven. Znižane cene

OPERA

Začetek ob 20. uri
Torek, 14. marca: Jesenski manevri. Reč Sreda
Sreda, 15. marca: Gostovanje gledališča Fenice iz Benetk: Zdrava (Le baruffe Chiozzotte). Izven
Četrtek, 16. marca: Ero z onega sveta. Red Četrtek

Petek, 17. marca: ob 15. uri: Evgenij Onegin. Dijaška predstava. Globoko znizane cene
Sobota, 18. marca: Werther. Premiera. Premierski abonma

Premiera »Wertherja« bo v soboto, 18. t. m.
Ga. Zlata Gungjenc-Gavella bo gostovala v operi v nedeljo, dne 19. t. m. zvečer v Verdijevi operi »Traviata«, na kar se danes opozarjamo.

Za gostovanje slovite italijanske pevke Rosette Pampaninjeve, ki bo v nedeljo, dne 26. t. m., so vstopnice že v predprodaji pri dnevnih blaginji in operi.

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Torek, 14. marca katoličani: Matilda
DANASJE PRIREDITVE
Kino Matica: Gusarske noči
Kino Sloga: Sen o srcu
Kino Union: Lavina ljubezni
Prirodoslovno društvo: predavanje univ. prof. dr. Jovana Hadžija »Vpliv ledene dobe na živi svete ob 18.15 v predavalni mineraloškega instituta

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Ozpod s'ta

Tisto je že res, da sloga jači, nesloga pa tlači. A za vse to ne velja, za naše Ribničane prav gotovo ne. Ti so močni v slogi in neslogi. Sicer pa nesloga med njimi sploh ni. Nasprotno, čim dalje bolj so složni in v strnjnih vrstah so se že približali svojemu cilju, tako da bo zdaj zdaj dosežen. Ribničani namreč pravijo, da so si hlapčevanja in garanja drugim in da hočejo imeti svojo republiko. Tako so sklenili in od tega sklepa jih boja ne bo odvnila nobena sila. Čemu bi upogibali tilnik pred nasilnikom, ko pa imamo vse pogoje za samostojno življenje? Imamo svojo dolino z njivami, travniki in gozdovi po obronkih, cesta in železnica sta tudi speljani skozi naš trg, posebno narečje govorimo, bistveno različno od vseh drugih slovenskih narečij, da jugoslovaniščin niti ne omenjamo. Razen tega imamo še razne druge posebne lastnosti, ki nam dajejo pravico do samostojnosti.

Tako so sklenili Ribničani in treba jim bo priznati pravico do avtonomije z vsemi posledicami te priznanja. Da pa ne bodo Ribničani hudi na nas, ker smo se dotaknili njihovih avtonomističnih težej, jim v pomirjenosti in v tolažbo povemo, da ne smemo vzeti teh vrstic dobesedno, temveč samo kot prispevek k lepo napredujoči slovenski vzajemnosti. Klobuke z glave, ali pa še boljše

Sleparjska krošnjarja

Ljubljana, 14. marca
Prepovedanega krošnjarjenja oblasti pri nas ne morejo zatreti navzlic strogim kaznim. Vedno se najdejo ljudje, ki jim je krošnjarjenje vir lepih dohodkov, saj se poslužujejo tudi sleparji. Po želji se še vedno veliko krošnjari z manufakturo in sleparji vedno najdejo žrtve, ki jih prav nesramno osleparijo.

V zadnjem času se vozita po deželi krošnjarja Daniel S. in Janko P. doma iz črnomajške okolice, z avtomobilom, v katerem prevažata manufakturo blago in ga razprodajata po visokih cenah. Krošnjarja pa se ne predstavljata kot taka, marveč se izdajata za neko bogata čeha, ki naj bi bila prišla zaradi zasedbe sudetskimi pokrajini ob vse in rešila samo nekaj vagonov blaga v Jugoslavijo. Eden govori popačeno češčino, drugi pa zatrjuje, da je bivši ravnatelj tovarne, ki si je preskrbel od naših oblasti dovoljenje za razprodajo blaga. Sleparja imata v zalogi manjvredno manufakturo blago, ki pa na oko ni slabo, zato jima gre kupčija imenitno. Največ manufakture sta razprodala po dolenskih vaseh, prav dobre kupčije pa sta delala tudi po štajerskem in v ljubljanski okolici. Posebno radi jim nasedajo nižji uradniki, več blaga pa sta razprodala tudi kmečkim ljudem in celo po župniških včasih hlinita oba silno zadrego, češ, da trenutno nimata denarja in bi blago zastavila, obljublja pa lepo nagrado. Zastavino za blago pa nastavlja tako visoko, da je blago z njo že preplačano in se potem seve ne vrneva več.

O sleparjih so bile obveščene že orožniške postaje na Dolenskem, na štajerskem in v ljubljanski okolici. Orožniki sleparja pridno zasledujejo, pa imata srečo, da vedno pravočasno izgineta. Sleparja se mudita sedaj najbrž nekeje v ljubljanski okolici ali na Gorenjskem.

Nočni napad z nožem

Brežice, 10. marca
V vinotoču pri posestniku Martinu Mlakuju v Bučerci so se zbrali popoldne 26. februarja fantje iz domače in sosedne vasi. Fantom je čas kaj hitro mineval v prijetnem razpoloženju ob dobri kapljici, ki so si jo privoščili v prav izvirni meri. V trdem mraku sta odšla iz vinotoča vrtačnik Ivan in Salomon Karol, oba delavca iz Bučerce pri Vidmu. Kmalu za njima so zapustili vinotoč še ostali fantje iz sosedne vasi Sremič Oddaljena kakih 50 korakov od njih sta jih vrtačnik in Salomon poklicala in povabila, naj z njima skupaj nadaljujejo pot domov. V tem pa sta na veliko začudenje zagledala mirke obraze svojih prejšnjih tovarišev; v roki tovariša Karola K. pa odprt žepni nož. Tega si nikakor nista mogla prav tolačiti, saj ni bilo med njimi nikakega prepira ali sovražstva. Zaradi morebitne obrambe je skočil Salomon v bližnji vinograd in izpuli kol, s katerim se je postavil v bran Karolu, ki je bil v tem že pri njem.

Brez uspeha je Salomon pozval Karola, naj spravi nož, sicer ga bo k temu prisilil. Ker je pa Karol še nadalje silil vanj, ga je Salomon precej močno udaril s kolom po glavi v nadi, da bo sedaj lahko brez nevarnosti nadaljeval svojo pot. Toda kljub temu udarcu si je Karol trenutno opomogel, z bliskovito naglico skočil Salomonu v hrbet in mu prizadel z nožem globoko rano. Salomon se je zgrudil, napadalec jo je pa jadrno ubral za svojimi tovariši. Vrtačnik je izpral Salomonu rano, naka ga je odpeljal v občinsko bolnico v Krško, kjer se zdravi in bo menda kmalu okreval, ker rana ni posebno težka.

SPORT

— Kolesarska podzveza Ljubljana obvešča vse odbornike, da bo redna seja v sredo 15. t. m. ob 19. uri v kavarni »Vojšnikarje«, Stari trg 34.

DNEVNE VESTI

— Deleacija zavarovalcev Feniksa pri trgovinskem ministru. V nedeljo in včeraj je bila v Beogradu konferenca zastopnikov akcijskega odbora Feniksovih zavarovalcev iz vse države. Storitvi so bili sklepi, ki jim je cilj končna sanacija jugoslovenskega Feniksa. Včeraj dopoldne je trgovinski minister Jevrem Tomić sprejel v svojem kabinetu delegacijo akcijskega odbora. Delegacija je ministru pojasnila položaj in tolačila potrebo nujnih ukrepov, ki ji jih bilo treba storiti v zaščito Feniksovih zavarovalcev. Minister je delegaciji objubil, storitvi vse kar je v njegovih močeh, da se jugoslovenski Feniks čimprej in ugodno sanira, tako da bodo interesi zavarovalcev v polni meri zaščiteni. Preden bo minister kaj ukrenil, se bo posvetoval z zastopniki zavarovalcev.

— Izprememba uredbe o trgovinskih in strokovnih Solah. Trgovinski minister Jevrem Tomić je izdal uredbo o izpremembi in dopolnitvi v solskem zakonu trgovinskega ministarstva. Z novo uredbo so na eni strani razporejeni redni administrativni posli in dana večja pristojnost banknim upravam glede sol, na drugi strani so pa strokovne šole se bolj približale praktičnemu življenju in potrebam našega časa.

— Kinematografi bodo zaprti? Deleacija Zveze kinematografov, Združenje kinematografov savske banovine in Združenje kinopodjetnikov dravske banovine je odstopovala v Beogradu intervju pri finančnem ministru, da se umakne novi amandni in sklene drugi, s katerim bi se izenačile takse vseh mest v državi z Beogradom, tako da bi država ničesar ne izgubila. Kinematografske takse naj bi bile pavšalirane. Če bi delegacija ne dosegla uspeha, bodo vsi kinematografi zaprti.

— Obvestilo članom humanitarnih ustanov. Vse člane humanitarnih ustanov obveščamo, da je g. minister za trg in ind. podaljšal rok za vlaganje prošnje in prijavi za 6 mesecev, to je do 6. sept. 1939 (Gl. Služb. list od 8. III. 1939.). To takrat bo napravilo ministrstvo za trg in ind. za Stanovske hum. ustanove nov pravilnik. V času od 4. do 7. marca 1939 se je mudila v Beogradu deputacija 5 zastopnikov raznih human. ustanov. Predložila je na merodajnem mestu svoje predloge, katere je na 3 konferencah zagovarjala in pojasnjevala uradnikom v ministrstvu. Za dodatno poročilo temu ministrstvu rabi akcijski odbor še nekaj statističnih podatkov. Akcijski odbor pozna le nekaj naslovov human. ustanov, prepušča pa je, da se v dravski banovini bavi s podpornim delom še mnogo društev, združenj, reg. pom. blagajen, skladov itd., katerih imena, bivališče in sistema njihovega dela še ne pozna. Zato prosi vse odbore, da mu do 31. marca 1939 sporoče naslove njihovih ustanov, navedejo jim pošlje posebno tiskovino v izpolnitvi. Podatke bo uporabljal izključno le v obrambo članskih pravic v podpornem delu naših humanitarnih ustanov. Za akcijski odbor: Učiteljska samopomoč v Ljubljani, Frančiškanska 6-I. nadst.

Koroški borci so zborovali. V Središču, na lepem Dravskem polju, so se zbrali v nedeljo bivši severni borci, da na rednem zboru čujejo poročila svoje društvene uprave. Občni zbor je ob prisotnosti št. števila članstva vodil predsednik tov. I. Najžer, sol. upr. v p. ki je v kratkih besedah tolažil delo upravnega odbora ter podal besedo navzočemu zastopniku glavnega odbora iz Ljubljane, tov. Kristanu. V lepo zaokroženem poročilu je podal zastopnik Legije izbrano poročilo o delu in smernicah glavnega odbora, katerega čakajo v novi poslovni dobi še mnoge, neizogibne zahteve, katerim pa bomo s trdim in nesebičnim delom lahko kos, posebno se, ko je tudi vse naše članstvo trdno odločeno, podpirati prizadevanje glavnega odbora z vsemi svojimi močmi. Poročilo so navzoči sprejeli z velikim odobravanjem na znanje ter si nato izvolili upravni odbor, sestojel iz vseh dosedanjih odbornikov, kar prica o lepi skupnosti biv. ših severnih borcev.

— Jubilejne znamke naše pošte. Jutri pride v promet jubilejna emisija poštnih znamk v državni izdaji. Dosedanja emisija poštnih znamk ostane v veljavi. Izdaja jubilejnih znamk ima dvojni cilj, prvič obeležiti datum ustanovitve državne pošte pred 100 leti, na drugi strani pa podpreti pošto-brzojavno telefonsko združenje, sekcijska Beograd, da bo lahko z dohodki od prodaje novih znamk zgradila Zadrugari dom v Beogradu, kakor imajo postarši domove po drugih državah. Slika na novih znamkah predstavlja najprimitivnejši poštni voz s kakršnim so prevažali pošto pred 100 leti.

— Razpisana zdravniška služba. Banske uprava dravske banovine razpisuje službo zdravniška združene zdravstvene občine Bohinjske Bistrice v lastnosti banovinskega uradniškega pupravnika za 8. položajno skupino. Prošnje je treba vložiti do 31. t. m. pri banski upravi.

— Loterija novosedskih novinarjev. Novosedska sekcijska JNU priredi z dovoljenjem kmetijskega ministarstva loterijo v korist podpornega fonda za gradnjo novinarskega doma v Novem Sadu. Glavni dobitke ob avtomobil. Sreč bo okrog 1.000 v skupni vrednosti 125.000 din. Zrebanje bo 13. junija.

— Kranj je dobil mestno policijo. Z uredbo ministra za notranje posle z dne 10. marca 1938, III. br. 8727, je bilo osnovano predstojništvo mestne policije v Kranju za področje občin Kranj in Strazhišče. Predstojništvo prične posloovati 15. t. m. (kr. banska uprava dravske banovine). Sneg in mraz v začetku pomladi. Ne samo pri nas, temveč tudi drugod po državi je naskrat pritisnil mraz. V Sarajevu in v vsej Srednji Bosni je jelo v nedeljo snežiti in zapadlo je precej snega. V Dalmaciji je znova pritisnil običen mraz in po hribih je zapadel sneg, ki sega skoraj do morja.

— Nesreča nikoli ne počiva. V bolnico so davi prepeljali rudarja Ivana Drakalera iz Hrastnika. Drakaler je v jami obkavalec, naenkrat pa se je zrušilo nanj kamenje, ki mu je zlomilo levo nogo in ga poškodovalo po životu. Zasebnica Antonija Burger iz Ljubljane je padla z lestve in se potolkla po glavi in životu. Nabiralcu starega železa Francetu Grlicu je nekdo vrgetl v bližini carinarne v glavo steklenico in ga teže poškodoval na glavi. — Hujšo nesrečo je doživel včeraj tudi dimnikarski pomočnik Ferdo Vodnik. Inet je opravka na strehi neke hiše na Mirju pa je izgubil ravnotežje in strmoglavil na tla. Zlomil si je desno nogo in se poškodoval po životu in na glavi.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večinoma jasno, stanovitno in zno-

no mrzlo vreme. Včeraj je mežilo v Beogradu in Sarajevu. Najvišja temperatura je znašala v Dubrovniku 9, Kumboru 10, v Splitu 8, v Beogradu 6, u Rahu in Zagrebu 5, v Ljubljani 4,7, na Vini 4, v Mariboru 2,4, v Sarajevu -1,0. Davi je kazal barometer v Ljubljani 767,8, temperatura je znašala -4,4, na aerodromu -8,2.

— Smrt pod vlakom. V nedeljo popoldne se je pripetila na postaji Hadžići v Bosni težka nesreča. Vlak je povozil kmeta Tomaša iz vasi Luke, očeta petih otrok. Tomaš je prišel v Sarajevu, da bi mu sporočili vojni razpored. Sedel je v go. stlini, dokler ni zaslišal prihajajočega vlaka. Tada je pa skočil iz gostilne na železniško progo in stekel po nji proti postaji. Strojevodja ga je opazil in dajal je signale, toda Tomaš je bil najbrž preveč korajžen in se je zanesel na svoje noge. Lokomotiva ga je udarila, da je padel in potem so mu kolesa odrezala glavo ter razmesarila trup.

— Vlom na vrhniki. Oni dan ponoči je bilo vlomljeno v prostore prodajalnice »Bata« na Vrhniki. Na delu je bilo najbrž več tatov, ki so odprli vrata in odnesli 4 pare moških čevljev, šest parov ženskih sandal, več parov otroških čevljev, nekaj parov copat, 11 parov plaščev za kolesa, šest zračnic, nad sto parov nogavic in skoraj nov pisalni stroj znamke »Erika«, ki je sam vreden 2500 din. Skupna škoda znaša blizu 6000 din.

— Zganje iz koruze. Po nekaterih hrvatskih vseh prodajajo kmetje iz koruze kuhano zganje po 10 do 12 din liter. Koruzno zganje je pa zelo slabo. Kmetje morajo sicer koruzo kupovati, pa vendar kuhajo iz nje zganje, čeprav je še za kruh nimajo.

— Najrevnejšim vdovam in strotam državnih uslužbencev bo podelili Hranilni in posejni konzorcij, kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani 30 podpor po 200 din. Prošnje, ki morajo biti glade siromašnosti potrjene od pristojne oblasti, naj se vložijo na naslov imenovane kreditne zadruge najpozneje do 1. aprila t. l.

— Tiskarski škrtaj je v našem včerajšnjem poročilu o mednarodnem plesnem turnirju v Ljubljani precej porogovili. Stavki, ki omenja zmagovalce v mednarodni skupini, bi se moral pravilno glasi: »V mednarodni skupini je dobil prvo nagrado plesni par Skalka z gospe, ki sta člana plesnega kluba »Weiss-Grüne« iz Graza. Ta par je kot najboljši dobil tudi naziv prvaka sobotnega mednarodnega plesnega turnirja. Na drugo mesto sta se uvrstila Mirosavljević in Kastnerjevi, ki sta člana APK iz Zagreba in ki sta si kot najboljša jugoslovenska dvojica priborila naslov prvaka Jugoslavije za 1939. leto.« Tiskarski škrtaj je namreč ta odlični plesni par pomešal med člane graškega »Weiss-Grüne«. Škrtaj se ni zadovoljil samo s to nagradno vestjo, ampak je tudi na koncu članka pokvaril smisel zaključnih besed, ki morajo glasi: »Ples ni samo naslada ali pretirana razigranost, pač pa eden najboljših pospeševalcev družabne uglejanosti. Kadar bodo Ljubljancem spoznali tudi to neizpodbitno lastnost in namen plesa, bo naš PSK lahko deloval še bolj v korist našega ugleda in naše družabne uglejanosti.« Tiskarski škrtaj je namreč v stavkih čisto vrsto dvakrat ponovil, drugo pa sploh izpustil, tako da pravega smisla besed sploh ni bilo mogoče razbrati.

Iz Ljubljane

— Iz Gimnastično-plavalni tečajji v zimskem kopališču SK Ilirije. Je nekaj let se vrše v zimskem kopališču SK Ilirije gimnastično-plavalni tečajji za dame in gospe. Vsi, ki so jih obiskovali, so se pohvalili nad ugodnim učinkom te najboljše kombinacije telesnih vaj. Priznati je treba, da je telovadba v prostoru, kjer prava nima dostopa mnogo prijetnejša in ko vzhoji telo še okopa, dobimo občutek, ki ga pri navadni telovadbi ni. Ker bodo tečajji pod strokovnim vodstvom, se bodo tečajniki poleg tega, da se bodo razgibali tudi lahko naučili raznih stilov plavanja. Tudi neplavalci, ako bodo redno posečali tečaj, se lahko naučijo plavanja in bodo v kopalni sezoni stopili skupno z ostalimi plavalci ter bodo lahko uživali ugodnosti plavalnega športa. Da so ti tečajji namenjeni v resnici javnosti se vidi iz tega, da je prijavnina za tečaj, ki bo trajal do začetka meseca maja po dvakrat tedensko, kljub velikim režijskim stroškom samo 80.—. Pričetek tečajja bo 15. t. m. Prijave se sprejemajo pri blagajni kavarne Evrope. Ker je številno tečajnikov radi majhnega prostora omejeno, se bo upoštevalo prijave po vrstnem redu.

— Iz Ljubljanskega Sadržarskega in vrtnarskega podružnice ima svoje predavanje v sredo 15. t. m. ob 19. v kemistični dvorani I. dr. realne gimnazije (realke) v Vegovi ulici. Predava g. Frido Lenard o »Napravi in vzgoji lepotehični trat v vrtovih in parkih«. Predavanje bodo ponazorovale izvirne skiptične slike. Člani in gostje vabljeni. Vstop prost.

— Iz Na šivčevem skladateljskem večeru bosta sodelovala med drugimi tudi dva odlična pevca in morda najboljša interpretata samospevov, ga. Zlata Gjungevac-Gavella in ravnatelj Julij Betetto. Gospe Zlata Gjungevac bo zapela dvakrat po tri samospeve s spremljevanjem klavirja, ravnatelj Betetto pa bo zapel duhovne pesmi za bas in orkester. Te duhovne pesmi so vzete iz Anton Vodnikove zbirke »Borivec z Bogom«. Poleg omenjenih dveh umetnikov bodo sodelovali pri koncertu: Ljubljanski kvartet, pianist Marijan Lipovšek, saksofonist Miloš Žihneri ter pomnoženi Radio-orkester. Dirigent orkestra bo g. Drago Marijo Sijaneč. Koncert bo v petek 17. t. m. ob 20. uri v veliki Filharmonični dvorani.

— Zatriranje lubadarja. Zaradi mraza in suše minuli let je iglasto dreve v gozdovih zelo trpelo. Mnogo dreve se je posušilo, še več ga pa hira. Na takem dreveju se najraje ugnezdijo lubadar, ki se je pojavil v izredno velikem številu že lani poleti in jeseni. Ker zaradi razširjenosti tega škodljivca preti gozdovom velika nevarnost, narača mesto poglavarstvo vsem gozdnim posestnikom, da nemudoma preledajo svoje gozdove in odstranijo vse po ubadaru napadeno dreve. To se spozna o lesenih moki pod luknjicami, ki jih hroče vrta, in po smolli, ki izstopa iz teh luknjic. odstraniti morajo tudi iglasto dreve, ki se je začelo že sušiti, ima polomljene vrhove in se njegova sušenost kaže, da hira. Debla teh dreves morajo omajati ter lubje, vrhove in debelejšje veje pod nadzorstvom odraslih previdno sežgati na varnem kraju. Tistim posestnikom, ki se ne bi odva-

SMUCARJI, PRIJATELJI PLANIN IN ZIMSKEGA ŠPORTA!

Luis Trenker: Lavina ljubezni

KINO UNION, tel. 22-21.

Predstave ob 18, 19. in 21.

li temu ukazu do 30. aprila t. l., bodo na podlagi zakona o gozdovih izvršena potrebna dela uradnim potom in na njih stroške, razen tega bo pa proti njim uvedeno tudi kazensko postopanje.

— Prepozno živinskega sejma v Ljubljani. Ker je zaradi silnave in parkljevke prepovedano v srezu Ljubljana-okolica goniti parklarje po javnih cestah in potih ter izdajanje živinskih potnih listov, ne bo v sredo, 15. t. m. živinskega sejma v Ljubljani.

— Iz Poziv. Vojaški ovezniki in lastniki prevoznih sredstev (konj, voz, avtomobilov, motor, koles in biciklov), ki bi morali priti v nedeljo k priobčtvi vojaškega razporeda, pa so bili iz kakršnihkoli razlogov zadržani, se pozivajo, da pridejo za zanesljivo v nedeljo 19. t. m. točno ob 8. uri v mestni vojaški urad na Ambrozevem trgu, kjer se jim bo naknadno priobčtvi razpored. Kdor bo tudi v nedeljo brez predhodnega opravičila izostal, bo pozvan k poveljstvu ljubljanskega vojaškega okrožja in kaznovan po voj. kaz. zakonu.

— Krasno oljato sliko »Jokajoče Matere božje z detetom«, je za mestne reveže darovala slikarica gđ. Greti Wanischeva, ki jo je mojstrsko kopirala po slavni Kavbachovi sliki. Ker je izkupiček za sliko namenjen mestnim revežem, naj si interese sliko ogledajo v mestnem socialnem uradu v Mestnem domu. Plemeniti darovalci izkaza mestno poglavarstvo najtoplejšo zahvalo.

— V počasenjenju rajnih so darovali za mestne reveže g. Janko Pogačnik 200 din namesto venca na krsto pok. g. Alojzija Vodnika; družina Franca Kolška, Tyrševa cesta 17., v počasenjenju g. Anice Kobler 100 din; družina Oskarja Tutte, Hranilniška ulica 14., namesto venca na krsto pok. g. Anice Kobler 100 din; univ. prof. g. dr. Hadži 100 din, namesto venca na krsto pok. g. Franca Verbiča; g. Valentin Požnel, Kavškova cesta 28., v počasenjenju svojega pok. brata Franca 100 din; za najbednejše v stari cukrarni je pa daroval g. Zvonimir Lukič, trgovec v Stritarjevi ulici, 500 din v počasenjenju svoje tašče g. Helene Maček. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najlepšo zahvalo tudi v ime nujnih ki so njih dobrote deležni.

— Iz Dela za tramvajsko čkalnico in podzemeljsko stranice na Masarykovi cesti so bila v četrtki pri dražbi z večino že oddana, za ključavničarska dela, ki so preračunana na 12.532 din, in za vodovodno instalacijo, ki bo veljala 38.450 din, je pa razpisana nova licitacija do 20. marca do 11. ure.

— Iz Damski odsek »Sočee« opozarja vse obiskovalce naših poučnih družinskih plesnih večerov, da bodo te vaje samo še to sredo 15. t. m. in zadnje pa prih. sredo 22. t. m. ob 20. uri v Trgovskem domu. Izrabite to lepo priliko in pridite vsi in pripeljite s seboj še druge plesnih vaj željne gospe in gospodične.

— Iz Brezplačno predstavo mladinske igre »Pepelka« priredel Sentjakobčan za revno dedo jutri popoldne ob 17. Upraviteljstva sol, ki so prijavila udeležbo, prosi upravnica odra, da odrede za nadzorstvo otrok, ki posejajo predstavo, izmed učiteljskega zbora posebnega nadzornega organa.

— Iz Hladnejše postaja zadnje dni. Medtem ko smo prejšnji mesec že pričakovali pomlad, se zdaj vedno mislimo na zimo. Okoliški hribi so zasneženi globoko, dan za dnem piha mrzla burja in ponuja se nam sneg. Sonce je izgubilo svojo moč ter je mnogo manj toplo kakor februarja. Jutra so zadnje čase čedalje bolj mrzla. Tako je davi znašala temperatura v Ljubljani -4, včeraj pa -3. Najvišja temperatura je znašala včeraj samo 4,7.

— Iz Društvo za varstvo in vzgojo ptic pevk v Ljubljani ima svoj XV. redni letni občni zbor, ki se vrši dne 18. marca ob 20. v gostilni pri Sokolu Mestni trg. Vljudo vabimo vse člane in prijatelje društva, da se tega obč. zbora v čim večjem številu udeležijo. Odbor.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preključ. izjave beseda Din 1.—

davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej

Najmanjši davek 8 Din

Male oglase

»Slov. Narod«

sprejema upravo

do 9. ure dopoldne.

50 PAR ENTLANJE

azuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic

Velika zaloga perja po 7.—

din »Julijana«, Gosposvetska

cesta 12. 3. T

Kluseje

VEČBARVNE

Jugografika

IZGUBLJENO

V nedeljo 12. t. m. sveder je

bila izgubljena od Krekovega

doma do postaje ženskega srebrna

zapazna ura s usnenim nosil-

cem. Ker je ura drag spomin,

se najditelj naproša, naj jo pro-

ti nagradi izroči pri mestni po-

licijski upravi. 882

POSEST

Beseda 50 par. davek posebej

Najmanjši davek 8 Din

VOGALNO HISO

nonadstropno, nedogotovljeno,

s 3 stanovanji, lokalom in dvor-

iščem v Zagrebu, Kustošija, 5

minut od tramvaja, prodam ali

zamenjam za hišo v Ljubljani.

Natančne podatke daje B. Se-

ničar, Zagreb, Kustošija, Go-

sposvetska 10-I. 870

SLUŽBE

Beseda 50 par. davek posebej.

Najmanjši davek 8 Din

SLUŽKINJA.

srednjih let želi premeniti služ-

bo. Zna kuhati in opravljati vsa

druga hišna dela. Gre v gostil-

niško kuhinjo ali privatno.

Naslov: Strigi Vera, delavska

kuhinja, Črna pri Prevaljah. 880

PEKOVSKEGA POMOČNIKA

mladega, sprejemam takoj.

Pekarna Gantar, Senčur. 879

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej.

Najmanjši davek 8 Din

GOSTILNA

na najpomembnejšem mestu sre-

dišča Zagreba, z velikimi go-

stiničarskimi prostori, krasnim

vrtom in kegljiščem — dobro

ločeno — naprodaj. Za sposobne

ljudi velika bodočnost. Proda:

Centra, Zagreb, Bregovita 7. 881

SE DANES si oglejte edini alpski in zimskosportni film vesele in zabavne vsebine ter čarobnih fotografskih posnetkov!

SAMO SE DANES ob 16., 19. in 21. uri. — V glavni vlogi GRACE MOOR,

najlepše arije iz Traviata, Marte, Manon in Madame

Butterfly. Vesela in razkošna glasbena romanca!

Jutri: ČUDOVITE WALT DISNEYEVE PRAVLJICE! — 8 koloriranih zabavnih

filmov v stilu nepozabljive »NEGULČICE« KINO SLOGA, tel. 27-30.

— Prirodoslovno društvo. Namesto najavljenega predavanja univ. profesorja dr. Albina Seliskarja o živčnem zburjenju bo predaval danes v predavalnici mineraloškega inštituta univ. profesor dr. Jovan Hadži o vplivu ledeno dobe na živi svet. Začetek ob 18.15.

— V počastitev spomina pokojnega skladatelja Zorka Prelovca je g. Nibla Cveb zbral med svojimi prijatelji 450 din in jih poklonil Jugoslovenskemu akademskemu podpornemu društvu na univerzi v Ljubljani. Iskrena hvala.

— Iz Tatvine v mestu. Z dvorišča v Bolgarski ulici 25 je nekdo odnesel Mariji Čučkovi pocinkano pločevinasto pralno kad, vredno 200 din. Tat je istotam ukradel tudi 25 din vredno rjavo kosoč. — V noči na soboto je bilo vlomljeno v mehanično delavnico Julija Weibla v Copovi ulici. Vlomilec je navrtal železno blagajno in odnesel 500 din. Skupna škoda znaša 2000 din. — Iz pralnice v Linhartovi ulici 28 je tat odnesel 100 din vreden čeber za perilo, lat Kristine Blaške. Oni dan ponoči je nekdo vlomil v klet in skladišče tvrdke »Maline« na Medvedovi cesti v Siški. Tat ni ničesar odnesel, pač pa je napravil okrog 200 din škodo. — Na Vodnikovem trgu je bila okradena Ivanka Orehek. Zepar ji je zmaknil listnico s 50 din.

— Iz Ukradena kolesa. Na dvorišču na Zaloški cesti 44 je bilo ukradeno Boži Rojč zeleno pleskano damsko kolo znamke »Puche«, vredno 800 din. — Izpred hiše na Jegličevi cesti 10 je tat odpeljal 500 din vredno kolo znamke »Eskaa«, last Antona Krošlja. — Z dvorišča Figovčeve gostilne je nekdo odpeljal 1000 din vredno kolo znamke »Falter« Ivanu Jamniku. — Na Aleksandrovi cesti 5 je tat odpeljal 1400 din vredno kolo znamke »Triumph« Stanetu Berniku. Izpred Delavskega doma na Bleiweisovi cesti pa je bilo ukraden 700 din vredno kolo znamke »Standard« Urhu Finku.

Iz Maribora

— Krojaški pomočniki so imeli svoj občni zbor in so si izvolili sledeči odbor: predsednik Anton Lorgner, podpredsednik Franc Bele, tajnik Franc Vogrin, njegov namestnik Josip Mehak, blagajnik Ivan Stranjsak, blagajnikov namestnik Matej Hanžič. Odbornika Vinko Oresnik in Josip Fišer. V nadzornem odboru sta R. Krušnik in Ivan Safran.

— Likvidacija tvornice »Mirima«. S 1. majem preneha obratovati tukajšnja tvornica »Mirima« v Kosških. Kakor znano je vstopil kot družabnik omenjene tvornice tovarnar kekov g. Bizjak iz Zagreba in bodo polagoma prenesli obrat tvrdke »Mirima« v Zagreb. Nekateri delavci se že odpuštili.

— Sodni akti, ki tehtajo 150 kg. Te dni je poslalo okrožno sodišče v Ljubljani tukajšnjemu okrožnemu sodišču sodne spiske, ki tehtajo z vsemi prilogi 150 kg. Gre za tožbo bivšega poštnega uradnika proti državnemu zakladu za odškodnino za zneske, ki jih je svojčas sam založil za razna dela, izvršena po poštnem erarju.

— Cene na mariborskem trgu. V smislu zadnjega poročila mestnega tržnega nadzorstva so veljavne na marib. trgu sledeče cene: Meso — govedina 6—12, teletina 8—12, svinjina 12—13 oz. 12—14, salo 14—15, slanina 13—14, pljuča 7—8, jetra 7—18, rebra 10—12. Perutninski trg: kokoši 20—30, par piščancev 25—60, gosi 40, purani 40—70, race 22. Krma: Sladko seno 55—60 za 100 kg, kisto seno 45, otava 60—70, pšenična slama 40—45. Ribe: morske ribe 10—26, morski raki 34. Mleč-

SUH LES vsakovrsten, ladijska tla, parkete, furnir, prodaja Lavrenčič & Co., Ljubljana, tel. 24-74. 881

MAJHO POSESTVO

prodaj v trgu Šmarje pri Jel-

šah, lep sadonosnik, hiša, pri-

pravna za gostilno. Vse ob dr-

žavni cesti. Poizve se: gostilna

Pintar, Ponkiva. 881

GOSTILNA

z lepim posestvom, dobrim in

obsežnim gospodarskim poslop-

jem, poleg precej gozda in sad-

nega drevoja, takoj naprodaj pri

Slovenjgradu. — Informacije

daje: G. Zavec, trgovina z us-

njem v Slovenjgradu. 883

KARPE ENOLETNE

za vlaganje, prodaja uprava H.

I. Falterjevega posestva, Jur-

Gostovanje „Teatra di Venezia“

Jutri nastopi ta italijanska igralska skupina prvič v Ljubljani — Vsebina Goldonijevga „Lažnika“

Ljubljana, 14. marca. Jutri bo prvo gostovanje italijanske igralske družine „Teatro di Venezia“, ki jo vodi pod vodstvom Alberta Colantuonia klasično italijansko komedijo, predvsem Goldonija. Člani te igralske družine bodo uprizorili v Ljubljani Goldonijevsko komedijo „Lažnik“. Igra ima tri dejanja, v katerih nastopajo poleg drugih tipične figure iz komedije dell'arte: Pantalone, Balanzone, Arlecchino in Brighella. Prva predstava te igre se je vršila leta 1750 v Mantovi. Zasedba vlog je sledeča: dr. Balanzone, doma iz Bologne, zdravnik v Benetkah — Carlo Micheluzzi, Rosaura in Beatrice, njegovi hčeri — Rina Franchetti in Andreina Carli, Colombina, njuna hči — Vanda Baldanello, Ottavio, vitez iz Padove, Beatricein ljubimec — Riccardo Tosato, Florindo, doma iz Bologne, praktična medicino v hiši dr. Balanzona, je zaljubljen v Rosaura — Antonio Baldanello, Brighella, njegov služabnik — Attilio Tosato, Pantalone, benečanski trgovec — Cenzo Basseglio, Lelio, lažnik, njegov sin — Carlo Lodovico, Arlecchino — njegov služabnik — Emilio Baldanello, napolitanski trgovec — Riccardo Tacchetti, sel — Gino Rossi, trgovski vajenec — Antonio Barpi, Dejanje se godi v Benetkah. Plesni in glasbo je komponiral dirigent Enrico Giacchetti. Inscenacije: Aldo Calvo, kostumi: Carambar.

Kakor rečeno, je to prvo gostovanje italijanske igralske družine, odkar igra drama v lastnem posloju. Zavedati se moramo, da pomeni to gostovanje kompletne igralske družine slovenskega gledališča, gledališča izredne kulture, dogodek, saj bo imelo gledališko občinstvo priložnost spoznati originalni slog klasične italijanske komedije dell'arte, iz katere se je razvila tudi v Franciji, Španiji, Angliji in Nemčiji ter po drugih severnih deželah komedija dell'arte, s stalnimi figurami, ki pa jih je vsak narod krstil po svoje. Bistvo komedije dell'arte so omejene tipične stane figure, prijemljive šale, imenovane „lazze“ in improvizirano besedilo. Komedija dell'arte je cvetela 200 let (od 16. do 18. stoletja, ter je bila zadnje, res veliko, absolutno gledališče, brez bergelj literature in brez posebne folie dekoracij. Bila je popoln plod igralske osebnosti in njegovih zmoglosti.

Goldoni je bil benečanski advokat. Spisal je nekaj iger, v katerih so nastopale tudi stane figure iz komedije dell'arte, ki so govorile njegovo besedilo. Ker pa je bilo tradicionalno improvizirano besedilo, ki ga je bilo važno občinstvo slišati iz ust teh figur, se preživelo v njegovem spominu, ni preostalo Goldoniju drugega, kot da ga je prevzel v svoje igre, svoje dramatične domisleke pa je uporabil pri drugih osebah, ki so nastopale v njegovih komedijah, v upanju, da bo na ta način polkal

komedijo dell'arte. Z nastajajočo literaturo je pričela res polnoma izumirati, vse kar je ostalo po njej so Goldonijevske igre, ki vsebujejo njen duh in njene figure. V Franciji je nadaljeval Moliere s svojimi komedijami v popolnoma istem smislu tradicije komedije dell'arte, v Angliji je povzel Shakespeare v svojih komedijah njen duh, prav tako pa so se našli tudi v Nemčiji, Španiji in po drugih deželah dramatik, ki so zgradili na njeni osnovi klasično komedijsko literaturo.

Goldonijeva komedija „Lažnik“

Florindo praktična medicino pri doktoru, očetu Rosaura in Beatrice ter je boječe zaljubljen v Rosaura, ne da bi našel poguma razočeti ji svojo ljubezen. Zato naroči godbenike in pevce, da bi ji s serenado priznal svoje želje.

V prvi sliki sta Florindo in njegov sluga Brighella pred hišo odtisnatega dottora. Pevci pojejo serenado, Rosaura in Beatrice prideta na balkon in se prepirata, kateri velja podoknica, Florindo in Brighella med tem odideta.

Kapitan Lelio, sin benečanskega trgovca Pantalone in njegov sluga Arlecchino prideta iz gostilne. Lelio dvori damama na balkonu, se jima predstavi kot Don Asdrubale markiz Castel d'Oro in trdi, da je serenado naročil on. Arlecchino pa spozna po odhodu obeh dam Colombino, hči, se ji predstavi kot Don Piccaro Katalonski ter se ji zlaže, da je naročil serenado zanje.

V II. sliki pošlje Florindo, ki hoče napraviti Rosauri veselje, Brighella kupiti 40 valov čipk ter jih ji veli poslati.

Vitez Ottavio, ki je zaljubljen v Beatrice, najde Florinda pod balkonom doktorove hiše, ga osumi, da tudi on ljubi Beatrice ter sklene tekmeču lepo zagostiti. Pred gostilno sreča Lelio, ki mu pove, da je omežil obe dekleti in da se je zvečer pri njiju gostil. Ottavio verjame Leliovim izjavam in je vesel, da mu doktor ni hotel dati Beatrice, kajti zdaj se je prepričal, da bi bila slaba žena.

Med tem ko dvori Lelio Rosauri, ki stopi zakrčkan v spremstvu svoje hišne Colombine iz hiše, pride sel, ki ji prinese Florindove čipke. Ker pa ne ve povedati, kdo jih pošilja, se Lelio zlaže, da je to on. Arlecchino skuša lagati Colombino in posnema Lelia, toda ne uspe. Pantalone in doktor sta pripotovala skupaj iz Padove ter sklenila, da naj vzame Pantalone sin Lelio doktorovo hčer Rosaura. Oče Pantalone 20 let ni videl Lelia, ker je živel ta v Rimu. Doktor sreča Ottavio in mu je zdaj, ko bo oddal starejšo hčer Rosaura, pripravljen dati mlajšo Beatrice, toda Ottavio je več ne

mara ter pove doktoru, da sta obe veseljačili vsa noč z nekim tujcem.

V III. sliki dirja razčarani dottore, Florindo pa pove, da je Ottavio lagal in da se hčeri nista prejšili. Dottore naznani Rosauri, da bo morala vzeti Lelia Pantalone, ona pa mu prizna, da se je med tem zaročila z donom Asdrubalom. Isto trdi tudi Beatrice o sebi. V medsebojnem prepiru pove Rosaura Beatrici, da je Ottavio natvezil očetu laž o njunem ponočevanju s tujcem in obe oštejete pribešega Ottavio. Ta pa spregleda, da ga je Lelio nalagal.

V IV. sliki razjasi Ottavio doktoru, da je bil žrtve Lelovih laži in prosi za Beatricino roko.

Pantalone pove svojemu sinu Leliju, da ga namerava oženiti, ker pa Lelio ne ve, da misli oče na Rosaura, se zlaže, da je že poročen z Briseido Biscetti iz Rima.

Florindo hoče razočeti svojo ljubezen Rosauri v sonetu, ki ga ji vrže na balkon. Za njim pride pod balkon ter se zlaže Rosauri, da ga je napravil za njo on. Rosaura predstavi doktoru tujega snužca (Lelia) in oče mu jo je pripravljen dati za ženo, če bodo podatki o njem ugodni.

Ottavio hoče dobiti v dvoboju zadoščenje za laži, ki mu jih je natvezil Lelio ter izda doktoru, da je stuječ Asdrubale — Lelio, Pantalone sin, Dottore je ogorčen.

V V. sliki dobi Pantalone samski list, ki si ga je dal poslati Lelio ter prebrazne pismo, ki ga je pisala Lelia Cleonice, kateri je objubil zakon. Lelio se skuša pred očetom izviti z različnimi lažmi in končno zvrne krivdo glede zapeljane Cleonice na Arlecchino, čes da je zlorabil njegovo ime in pod napacnim Leliovim imenom objubil Cleonici zakon.

V VI. sliki razjasi dottore Rosauri, da je don Asdrubale Lelio, ki pa je že poročen. Ottavio razodene svojo ljubezen Beatrici.

K Pantalonu pride Cleonice, zapuščena Leliova ljubica, ki ji je Lelio objubil zakon. Pantalone ji dopoveduje, da to ni bil Lelio, temveč njegov sluga Arlecchino, ki je zlorabil Leliovo ime. Ko pa pride Arlecchino, se izkaže, da je bil zapeljivec vendarje Lelio.

Lelio snubi pri doktoru Rosaura ter mu s samskim listom dokazuje, da ni oženjen. Njegov oče Pantalone pa pove, da je Lelio že vezan, ker je objubil zakon Cleonici. Kočeno se razjasni vse Lelove laži: Florindo dobi Rosaura, Ottavio Beatrice, Arlecchino Colombino, po Lelia pa pride ječar, da bi ga zapri zaradi goljufij, dolgov, sleparij, krivih priseg itd. Bogata Cleonice je pripravljena plačati vse Lelove dolgove, če bi jo vzela. Lažnik Leliju ne preostane druga rešitev, kot sprejeti ponudbo.

čok v es-molus od istega avtorja ter Musorgskega »Čmrlja«.

Orlova koncert je bil zopet eno izmed močnih doživetij in svotih točk našega koncertnega življenja. Kot tretji pianistični solistični koncert (Švabikova, Borovski, Orlov, kradu pride še Firkusny) je nudil poleg izrednega umetniškega užitka že poprej omenjene glasbeno vzgojne možnosti in je bil tudi s tega stališča nad vse pozitiven. Občinstvo je sprejelo priznanega umetnika zelo prijazno in mu navdušeno izražalo zahvalo za njegov koncert visoke kvalitete stopnje.

Smrt ugledne narodne žene

Soštanj, 13. marca. V četrtek jutraj je po daljšem trpljenju za vedno zatislila oči obče spoštovana ga Marija Cerovškova, posestnica in gostilničarka v Soštanju. Dočkala je 72 let.

Pred dobrimi 48 leti jo je usoda privela iz St. Pavla pri Preboldu v tedaj narodno ogroženo Soštanj, kjer je že bila poročena njena sestra Antonija s pokojnim Franom Rajsterjem, uglednim narodnjakom in zadnjim slovenskim županom pred osvobodjenjem. Tudi Marija si je ustvarila v Soštanju dom s svojim, pred 8 leti umrlim možem Mihaelom Cerovskim; z neumnomo

marljivostjo in veliko sposobnostjo je dvignila Cerovškovo narodno gostilno, ki je bila pred vojno in po vojni zatočišče vsega narodnega življenja v Soštanju. S Cerovškovi imenom je združen dober kos narodne zgodovine Soštanj in Saleške doline. Temu slovesu je mnogo pripomogla pokojna gospa kot zavedna in značajna Slovenka, ki je imela vedno odprto srce za vsa narodna in dobrodelna društva, ki so jo izvolila za svojo častno članico, sokolsko društvo pa jo še šteje med svoje največje dobrotnice. V najtežjih trenutkih lastnega življenja in narodove nesreče med viro svetovne vojne je ostala zvesta naši narodni misli in je vedno ter polna optimizma dajala pobude vsem, ki so s čistimi srci nosili Domovino v svojem srcu in jo gradili...

Po moževi prerani smrti je bil večer njene življenja izpolnjen iz deli človekoljubja. Dajala je iz svojih rok vsem, ki so bili pomoči potrebni, zlasti dijaški mladini in brezposelnim. V svojih delih je pustila svetu prejasen izraz svojega dobrega srca.

Ob njenem grobu plakajo hčerki Angela in Mimi, zet g. Pibernik in drugo sorodstvo. Z njimi pa deli bol vse Soštanj in številni njeni prijatelji ter znanci po vsej Sloveniji.

Vzorno slovensko ženo bomo ohranili v svetlem in trajnem spominu!

Ljubljanski strelci so zborovali Občni zbor marljivo delujoče Ljubljanske strelske družine

Ljubljana, 14. marca. V palači »Grafike« se je vršila te dni redna letna skupščina ljubljanskih strelcev, ki jo je vodil agilni predsednik g. Milan Sterlekar. Zbora se je udeležilo mnogo članstva, med drugim so mu prisostvovali tudi g. polkovnik Živanovič, podpolkovnik Radojčević in kapetan Risto Malič. V uvodnih besedah je predsednik družine nazdravil Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vel. kraljici in celokupnemu kraljevskemu domu, čemur se je članstvo odzvalo z navdušenimi vzkliki. Končno se je predsednik v lepem govoru spomnil med letom umrlih članov, katerih spomin so navzoči počastili.

Iz poročil funkcionarjev, ki so jih podali tajnik Boris Roš, blagajnik Zdravko Deleja, tehnični načelnik Rudolf Deržaj in društveni gospodar Herman Solar, je razvidno, da ima ljubljanska družina nad 400 članov, poleg njih lepo število omladincev in da je polje njenega dela obsežno. Njeno gospodarstvo in tehnični ustroj sta na visoki, kar so pokazali tudi med letom doseženi krasni strelski uspehi posameznih članov. Najboljši ljubljanski strelci so: kapetan Franjo Per, Kostonjevec Joco, Djačić Josu in Pavle Kovač, ki so bili v ljubljanski strelski ekipi. Poleg teh so se odlikovali: Hainrhar, Steiner, Cvetko, Klavara, Vahtar, Šavnik in drugi. V žamski sekciji pa je več let sem ena najboljših in najsigurnejših strelk, bilo v šlobovki ali vojaški puški ga. Štefi Deržajeva, ki je bila že ponovno odlikovana in nagajena.

Ljubljanska strelska družina zaposluje svoje članstvo v vsem letu s tem, da v poletnem času prireja strelske vaje na vojaškem strelišču, v zimskem času pa sobne strelske vaje pri Levici. Vidi pa se, da vlada večje zanimanje za vaje na strelišču, nego za sobno streljanje. Iz tehničnih poročil g. Deržaja in Pera je razvidno, da je v vsakem pogledu najbolj pripravno vezbanje na prostem, kar nudi članstvu mnogo duševnega in telesnega razvedrila.

Za nadzorni odbor je poročal g. Kostonjevec, ki je izrazil obdoru priznanje in pohvalo. Predlagal je obdoru razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta.

Pri volitvah je bila soglasno izvoljena naslednja uprava: predsednik Milan Sterlekar, člani pa: Josko Pogačnik, Boris Roš, Zdravko Deleja, Franjo Per, Rudi Deržaj, Mirko Hainrhar, Rudolf Pihler, Janko Lipnik, Dušan Gorazd in vsakokratni predsednik mladinske sekcije. Nadzorstvo: Joco Kostonjevec in Mihael Nečemer. V upravo: komandant vojnega okrožja polkovnik Živanovič, polkovnik Lukanc, komandant art. polka, podpolkovnik Radojčević komandant 40. pp in kapetana Malič ter Rudolf Pirš.

Po volitvah se je predsednik zahvalil članstvu za izkazano zaupanje, nakar se je razvila živahna debata o nadaljnjem delovanju v novem poslovnem letu, ki naj se bolj poži družbeno delovanje in omogoči čim večjemu številu članstva gojitev višeskega strelskega športa.

Ali bo banovina kupila konjačevo posestvo

O življenju in težavah Trnovčanov ter o novicah, katerih pomeni sega preko Ljubljane in Gradašice

Ljubljana, 14. marca. Letošnje zgodnje in dolgo trajajoče lepo vreme motrimo vsi s precejšnje nezapravljivostjo, čeprav smo ga veselili. Kar ostreje se ne moremo slutnje, da letošnja zima še ni spregovorila zadnje besede in da nam bo za slovo še našla nekaj snega in mraza.

Vendar pa ti pomisleki niso premetili Trnovčanov, da ne bi brž izkoristili lepe prilike in že nekaj časa prav pridno prijemajo za lopato in obdelujejo svoje vrtove. Uspeh te pridnosti se na prostem za enkrat pozna samo v lepo obdelanih gredah, tem bujnejše pa je že v toplih gredah, brez katerih ni v Trnovem noben posestnik vrta. Med tem ko je prenehala prodaja domače solate okrog novega leta, gre sedaj h koncu tudi z motovilcem in radičem. Toda prav kmalu se bo na ljubljanskem trgu že pojavila prva letošnja domača solata — berivica, zrasla v toplih trnovskih gredah. Ker imajo taki zgodnji prideki, ki jih je na razpolago le v manjših količinah, vedno boljše ceno, je razumljivo, da se ljudje pobirajo, da morejo nekaj zaslužiti. Letos, kakor rečeno, jim vreme zelo pomaga in če zima ne bo za slovo zagodila prehudo, bo vsa domača zelenjava na trgu naprodaj prej kakor običajno druga leta.

Med trnovskimi novicami bo širšo javnost gotovo zanimalo, da se banka uprava zanima za nakup konjačevega posestva. Parcela, na kateri so velika enonadstropna stanovanjska hiša in tri gospodarske stavbe, je zelo velika in meri nekaj tisoč kv. metrov. Leži med Cesto v Mestni log, Cesto na Loko, Zeleno in Stranšvo potjo. Preko zgornjega krajnega dela vodi trasa proslule Jadranske ceste, če jo bo do gradili preko Barja. Če pride do sklenitve pogodbe, namerava banka uprava na tem posestvu namestiti policijsko konjenico, za katero ti uredba tu primerne hleve za konje in večje jahalnice. Prostor, ki ga ima sedaj policija na razpolago na Mivki, je namreč odločno premajhen, pa še ta težava je, da mora kmeti hleve drugje. Tu bi pa bilo lahko oboje pri roki in se ne bi bilo treba boriti s tesnobo. Kar bi sveta še ostalo, bi banovina na njem uredila svojo drevesnico.

Ali bo do sklenitve kupne pogodbe prišlo ali ne, je težko reči. V nekem pogledu so Trnovčani v bližnji okolici konjačevega posestva deloma zainteresirani, da bi do tega nakupa prišlo. Medtem ko ima namreč stare Trnovci in oni predel novega, ki je bilo Ljubljani preko Gradašice prav dobre zveze z mestom, pa prebivalci Mivke, Ceste na loko, dela Opekarske ceste, pa tudi oni s Ceste dveh cesarjev in Ceste na Rakovo željo tako zvezo zelo pogrešajo. Kdor hoče od tu priti v mesto, mora napraviti velik ovinek bodisi okoli cerkve po Karunovi ulici ali pa skozi Kolezijo. Vmes namreč ni nobenega prehoda preko Gradašice, zlasti ne do Gorupove ulice, kar bi bila najdaljša rešitev. Pa tudi most v Grobarjev ulici nima še direktne zveze s Cesto na loko, čeprav so ovire za izvedbo te zveze mninmalne.

Sicer smo prepričani, da tudi na magistratu vedo za te neprijetne zapreke, saj gradijo prav v tem predelu zavetišče za otroke, vendar se doslej še niso odločili, da bi to vprašanje, na katerem je ves okoliš zainteresiran, rešili. Kaj je vzrok, ne vemo; lahko ga samo slutimo, a kar je za magistrat menda najvažnejše, je to, da bi breme stroškov nosila država. Vendar se pa vprašanje Jadranske ceste vleče že vse predolgo in vedno tudi ne more ostati tako. Če v kratkem ne pride do odločitve, bo morala mestna občina rešiti to upravljeno željo prebivalcev tega trnovskega okoliša. Če bo sedaj banka uprava kupila konjačevo posestvo, se nadejamo, da bomo v tej težnji dobili mogočnega zagovornika in v toliko smo pač tudi zainteresirani, da do tega nakupa pride.

V Trnovem se je preteklo leto bolj malo gradilo. Ljudje nimajo na razpolago potrebnega denarja, saj jim vrtnarjenje ne prinaša niti obresti za kapital vložen v zemljo. Marsikje pa bi bilo že zelo potrebno, da bi prišlo do gradnje novih hiš. Večina starejših stanovanjskih poslopj je namreč brez izolacije proti vlagi in zaradi tega stalno izpostavljena škodljivim učinkom obilne zemeljske vlage. Zaradi tega ne trpi samo stavba, se bolj trpe ljudje, ki morajo bivati v vlažnih prostorih.

Poleg zgradbe otroškega zavetišča, ki je bila že lani pod streho in na kateri sedaj že nadaljujejo še nedovršena zidarska dela, sta bili zgrajeni dve novi hiši na Cesti na loko, eno so pa dvignili za eno nadstropje. Dve hiši so zgradili tudi v Starotovi ulici. Pod streho pa je prišel pretekli dni tudi pomni Sokolski dom Sokola II v Švabikovi ulici ob letnem sokolskem telovadišču.

H koncu pa pomnožno prostimo mestno občino, da se bolj zanima za obupno stanje trnovske »kanalizacije«. Njena dolžnost je, da čisti jarke redno in jih vzdržuje v takem stanju da bo voda hitro odtekala. Pisnu tega članka, ki biva stalno v Trnovem od avgusta 1. 1936, je znano, da so se jarci v tem času očistili samo enkrat. Med tem se je v njih zarašala gosta trava in nabralo mnogo drugih smeti, kar vse je zlasti pozimi, ko je naglo kopnel sneg, zelo oviralo odtok vode. Sedaj pa, ko je voda že odtokla in se je zemlja deloma osušila, pa nesnaga zadržuje v jarcih nekaj vode, ki se vedno bolj usmraja. Da vse to nikakor ni v skladu z modernimi higienskimi težnjami, menda ni treba še posebej dokazovati. Ne časovnih pojavnosti, le teme »Hiti delanj si želimo: bo. dist da se jarci vzdržujejo v odsvetovajočem stanju ali pa da se izvede mesto njih kanalizacija.

Štiri nove ameriške križarke

Prezident Roosevelt je odobril pogodbo za zgraditev novih štirih križark ameriške mornarice. Stroški za te ladje znašajo 48 milijonov dolarjev.

Koncert Nikolaja Orlova

Ljubljana, 14. marca. Petkov koncert slavnega in popularnega pianista Nikolaja Orlova je bil v primerjavi z nedavnim koncertom Borovskega zanimiv, ker je nudil možnost diferenciranja dveh tehnik in dveh interpretacij. Predvsem je nastavek Orlova drugačen od Borovskega: manj formalno oblikovan, bolj predan notranjemu občutju in vpliva zato na barvo tona drugače kot pri Borovskem. Če je bil Borovskega ton nežno dovršen in kar prozorno jase, je ton Orlova bolj prehod, blesteč in bolj barvno plastično učinkujoč. V interpretaciji je bil Borovski zelo dosleden, stvaritelju zelo blizu in zato v reproduktivnem pogledu prav vzoren.

Orlov pa je sam za čuda razgiban, stvariteljsko nastavljen in docela svoj, zaradi česar se marsikje odmiha skladateljevemu izrazu in hoče — seveda podzavestno — iziti iz skladbo drugega avtorja svoj lastni izraz brez ozira na popolno vernost podajanja. Zato mu zveni n. pr. Beethoven drugače kot Borovskemu; spominimo se le na Beethovno »Waldstein-sonato«, ki jo je izvajal Borovski, in na včerajšnjo Beethovno sonato v es-duru, op. 31, ki jo je prikazal Orlov. Med njunima prikazoma ni le razlika v tehniki, marveč še posebej v interpretaciji. Orlov ne more v sebi za tretjo silo svojih notranjih doživetij in zato oblikuje bodisi Beethova, bodisi Chopina ali koga drugega tako, kakor ga je doživel, v sebi občutil on sam. Vprav s tega vidika je svojevrstni mojster klavirske igre in ima prav posebno vrednost zavoljo svoje ga reproduktivno stvariteljskega načina, v katerem pretežuje vsebinska osebna stvariteljskost in obvladuje silo osebne reproduktivnosti, ki je v oblikovnem pogledu več ali manj nujno neizpremenljiva. In če primerjamo še enkrat oba navedena pianista: kljub razlikam v tehniki in interpretaciji bi ju bilo težko opredeliti po relativni vrednosti, kajti oba sta mojstra po svoje; tako Orlov kakor Borovski sta prikazala — čeprav na različne načine — celotnost forme in izraza, oba sta zajela v skrite globine človekovih čustev, obema je ton nekaj poduhovljenega, četudi drhti pri vsakem v drugem čutnem valovanju. Vsek izmed njiju privlači na svoj način: Borovski po izklesani nežnosti in finosti, Orlov po zelo potenceirani doživljajski sili, ki tudi pretresa, zajema duha in zbija skrta čustva močnih napetosti ter sproštevijo. Zato sta si relativno kvalitativno enakovredna in dovršena mojstra klavirske kompozicije.

Na svojem koncertu je razen že omenjenih Beethovnov sonate zaigral Orlov Mozartove »Variacije v A-duru«, ki jih je postal izmed vseh morda najbolj verno, tri Schumannove skladbe (Zvečer, V noči, Sanjarije), od katerih sta ugajali zlasti obe poslednji. Ravla »Ondino«, kar je prikazal z izrednim občutjem močnih napetosti in blestečega tonskega pretakanja, ter Skrabina šest etud, med katerimi izstopata po izraziti razgibanosti zlasti tretja (terzna) in četrta (oktavnja) etuda. Slednje so štiri Chopinov skladbe: težka in muzikalno-miselnogloka »Balada v es-duru«, šest zanimivih preludijev, dve mazurki in »Scherzo«; vsem je dal Orlov polno globino in svetel izraz. Dodal je še nekaj skladb, med njimi Chopinovo »Etudo v es-duru«, »Val-

Glavna skupščina podružnice NSZ na Jesenicah NSZ je zdaj najmočnejša strokovna organizacija na Jesenicah

Jesenice, 12. marca. V nedeľjo teden je bila v veliki dvorani Sok. doma na Jesenicah glavna skupščina skupščina tukajšnje podružnice NSZ. Ker praznuje podružnica letos 20-letnico obstoja, se je delavstvo v izredno velkem številu udeležilo skupščine, tako da je bila velika sokolska dvorana zasedena do kraja.

Skupščino je otvoril in vodil predsednik g. Valentin Zupan. V lepih besedah se je spomnil med letom umrlih članov Polka Valentina in Ravnika Lovrenca. Predsednik je v svojem govoru omenjal, da so nasprotniki svobodnih delavskih strokovnih organizacij bili prepričani, da bodo te organizacije razpuščene in da se bo delavstvo moralo organizirati v enotno in prisilno delavsko organizacijo ZZD.

Tajnik Zen Ivan je poročal, da se je vodstvo narodno strokovne organizacije v vso vsemu udeleževalo v borbi za pravice svojega članstva. Vse delo se je nanašalo na mežna gibanja, skrb za delovni na-rasčaj, za delavska stanovanja itd. Iz tajniškega poročila je razvidno, da je med letom pristopilo 368 članov, tako da je podružnica NSZ danes najmočnejša delavska strokovna organizacija v vsem železarskem revirju.

Prosjetar Zen Valentin je poročal, da šteje podružnica knjižnica preko 1100 knjig, katere se članstvo pridno poslužuje. Med letom se je ustanovil tamburaški zbor, ki pod vodstvom g. Dolence zelo pridno deluje. Podružnica si je v svojih prostorih v Sokolskem domu uredila svojo čitalnico s številnimi časopisi in revijami. Med letom je bilo tudi več predavanj in sestankov, ki so bili razmeroma dobro obiskani.

Gospodar g. Dolenc Franc je poročal, da se je med letom nabavilo za 58.000 din novega inventarja. Društveno premoženje na inventarju predstavlja vrednost okoli 70.000 din.

Blagajniško poročilo je podal g. Markizeti Franc. To poročilo je presenetljivo vse članstvo, saj je podružnica imela lani 225 tisoč 722 din dohodkov. Iz teh števil se zrcali ogromno delo, ki ga je opravil marljivi in vestni blagajnik in razredno zavedno članstvo. Pri teh številah bi se moral samistiiti marsikateri blagajnik društva, pri katerih so včlanjeni večinoma le premožni člani. Poročilo blagajnika je vsakemu članu v vpogled, tako da se lahko vsi pripadniki te velike delavske strokovne organizacije prepričajo, kako se gospodari s njegovim denarjem. V imenu nadzorstva je g. Avenik Janko poročal, da so našli blagajniško poslovanje v vzornem redu in je predlagal blagajniku in upravi pohvalo ter razrešnico, kar je bilo soglasno sprejeto.

Za predsednika je bil ponovno izvoljen Zupan Valentin, za podpredsednika pa Pibernik Jozef in Lajner Adolf in kot odborniki Avenik Janko, Baraga Mirko, Jamar Fr., Puc Matevž Razinger Ignacij, Tavčar Ciril, Štefner Mirko, Toman Valentin, Zen Ivan in Zen Valentin. Nadzorni odbor: Gajperin Alojzij, Kržišnik Vinko, Markizeti Franc, Klinar Franc in Majetič Viktor,

praporščak: Globočnik Andrej in namestnik Kogovšek Jernej.

Po volitvah se je razvila živahna debata o važnih notranjih zadevah. K besedi se je oglašil tudi Jurij Jeram, ki je izrazil presenečenje, da se je nekaj takih stvari in zaničevanja NSZ tako razmahnila, da je danes najmočnejša delavska strokovna organizacija na Jesenicah. Poudaril je tudi, da je delavstvo v zmoti, ki nasleda marksističnim trklom in da je bil nekoč tudi on vodja marksističnih organizacij, pa je končno spregledal in je danes ponosen na to, da je član narodne delavske strokovne organizacije.

Celo dopoldne trajajoča skupščina se je razvila v veliko manifestacijo solidarnosti narodnega delavstva. Ta skupščina je bila največja in najbolj pomembna, odkar obstaja organizacija. Razpoloženje navzočnega delavstva je povzročilo še društveni tamburaški zbor, ki je pred pričetkom in ob zaključku skupščine z elanom zaigral nekaj živahnih koracnic.

Cirilmetodarji so zborovali

Slovenj Gradec, 10. marca. Aglma slovenjegradska podružnica CMD je podala v četrtek zvečer v Sokolskem domu obratno svojega lanskoletnega narodno obrambnega delovanja na naši severni meji. Občni zbor, ki je bil zelo dobro obiskan, je vodil dolgoletni marljivi predsednik g. Miloš Germovšek, šolski nadzornik v p. Iz skritno sestavljenih poročil posameznih odbornikov posnemamo, da je v preteklem letu podružnica priredila dve tradicionalni kresovanji, več kulturnih prireditvev, imela 5 odborovih sej, pridno razpečevala narodni kolek in kolekar itd. Dohodkov je imela podružnica nad 5000 din, ki jih je pa odposlala v Ljubljano centrali.

Pri volitvah je bil izvoljen ves dosedajni odbor z neumnornim predsednikom g. Milošem Germovškom in tajnikom Rajkom Ig-larjem na čelu. Po volitvah je bil soglasno sprejet delovni program za tekoče leto, nakar se je razvila zelo živahna in koristna debata o nujnem narodno obrambnem delu na naši severni meji in so bili tudi sprejeti važni sklepi. Dolžnost vsakega je, da z vsemi močmi, posebno v današnjih izpremenjenih razmerah, podpre nesebično delovanje CMD in tako doprine svoj obol k izgraditvi trdnega narodnega jezua na naši severni meji. Končno je še članstvo nabralo za CMD 220 din.

Iz Murske Sobote

Napravite most. V Vančevsi bi preko Dobele bil nujno potreben most, zlasti še, ko naše vode nekoliko narasto ter je promet preko tega potoka nemogoč. Ape-liramo na merodajne oblasti, da se za ta most pobirajo.

Napad. Pred dnevi so neki fantalin napadli go. Sokal, ki se je zvečer vrnila iz trafike domov Oblast je za petimi fantalinom, ki pa so sami mladoletniki.

Pariški bes pred poroto v Versaillesu

Bestijalni morilec je z eno roko streljal svoje žrtve, z drugo pa pisal nežnosti polna pisma svoji izvoljenki

Weidmann (na levi) in njegov pajdaš (na desni)

Že v ponedeljek smo poročali, da se je pričela pred pariško poroto obravnavati proti morilcu Weidmannu. Mož je sedel v preiskovalnem zaporu 15 mesecev. Nekoč je poskusil iz zapora pobegniti, pa se mu ni posrečilo. Weidmann je nemški državljani in francoska javnost ga pozna pod imenom »pariški bes«. Zagovarja se pred poroto v Versaillesu v isti tesni razpravi dvorani, kjer se je zagovarjal pred 17 leti zloglasni Landru morilec žensk, ki jih je izvalil v svojo vilo, potem pa umoril in razčetril. Landru je bil pa tudi zakrknjen, da je navzlic nepobitnim dokazom na obravnavi trdovratno trdil, da je nedolžen. Nasprotno pa Weidmann svojo krivdo odkrito in cinično priznava. Je vseh umorov noče priznati. Zato je malo verjetno, da bi mogel zagovornik rešiti njegovo glavo pred giljotino. Čudno naključje je hotelo, da je Weidmannov zagovornik sloveči pariški advokat Moro-Giafferi, ki je zagovarjal tudi Landruja.

Šest umorov in dva poskusa umora

Obravnava proti Weidmannu je za Pariz velika senzacija. Nad 80 novinarjev, med njimi tudi več inozemskih, je prišlo k obravnavi. Vsak dan bodo pošiljali v svet podrobnosti o morilčevem življenju in o razpravi sami. Vsak zločin bo obravnavala porota ločeno. Pred poroto se bo torej obravnavala strašna drama, obsegajoča sedem ločenih dejanj s skupnim zaključnim aktom, ki bo po vseh znakih sodeč smrtna obsodba »pariškega besa«. Šest umorov je zakrivil Weidmann v petih mesecih, od 23. julija do 8. decembra 1937. Njegove žrtve so bile:

1. lepa ameriška plesalka Jean de Koven, ki jo je umoril Weidmann v svoji vili v Saint-Cloudu in skril njeno truplo pod stopnicami.
2. Sofer Couffy, ki so ga našli s prestreljeno glavo na cesti med Toursom in Orleansom.
3. Janina Kellerjeva, ki so jo našli tudi s prestreljeno glavo v podzemni votlini v gozdu v Fontainebleau.
4. Impresario Leblond, ki so ga našli zadavljenega v njegovem avtu v Parizu.
5. Nemec Frommer, ki se je Weidmann seznanil z njim v frankfurtski ječi in čigar truplo so našli v kleti Weidmannove vile.
6. Trговец z realitetami Lesobre, umorjen v svoji lastni vili.

Sedma obdolžitev se tiče Weidmannovega poskusa umora policistov Bourguina in Poigneta, ki sta prišla 8. decembra 1937 Weidmanna aretirati, pa ju je zločinec težko ranil s samokresom.

»Pariški bes« pa prizna samo šest umorov, glede katerih tudi priznava, da je šlo za roparske dobro premišljene in pripravljene umore in da je bil denar pobuda v vseh primerih. Izmed sedmih zločinov noče priznati samo enega. Glede Leblonda namreč trdi, da ga je umoril njegov pajdaš Roger Million.

Velika Weidmannova ljubezen

Weidmannovemu zagovorniku najbrž ne bo lahko najti kaj, kar bi moglo vplivati na poroto, da bi zločincu prizanesla. »Pa-

riški bes« namreč krčevito vztraja v svojem cinizmu. Zločinov se ne kesa nasprotno v preiskavi si je skušal naprtiti vse, kar bi mu dalo pravico nazivati se »pariški bes«. Edini človeški moment v Weidmannovem življenju je njegova ljubezen do mlade Nemke Katje. Spomladi leta 1937 je zahtevala Katja ločitev zakona zgolj iz ljubezni do Weidmanna. Weidmann jo je resnično ljubil in hotel se je poročiti z njo, čim bi bil njen zakon ločen. Pred poroko je pa hotel spraviti skupaj dovolj denarja, da bi bila Katja v novem zakonu srečnejša, kakor je bila v prvem. Zato se je odpeljal proti koncu pomladi v Francijo, ker je hotel zaslužiti nekaj denarja. Katja se je ta čas preselila k njegovim staršem v Frankfurt, ki so jo smatrali od tistega dne za svojo hčerko. Od svojega odhoda v Francijo do aretacije je Weidmann pridno pisal Katji. Tudi vse dni, ko je moril svoje žrtve je pisal Katji zaljubljena pisma. Z eno roko je streljal ljudi, z drugo pa pisal pisma, polna sladkih besed in obljub. Kakor slavni pisatelj, ki hoče da bi se ne izgubila nobena vrstica nje-

Weidmannove žrtve. Od zgoraj navzdol: Frommer, Joana de Koven, Leblond, Lesobre in Couffy. (Včeraj je prišel pomotoma pod to sliko napis, ki je spadal pod sliko Weidmanna in Milliona.)

govega rokopisa, je Weidmann skrbno popisoval vsa svoja pisma in jih spravil v posebno kuvertu z napisom: Katina pisma. Ta pisma so seveda priložena obtožnici. V ljubavnih pismih so našli tudi zanimiv Weidmannov recept za ljubezen: puding ljubezni se pripravi iz ekstrakta ljubosumnosti, iz sladkorja strasti in iz začimbe hrepnenja. Takih nežnih izlivov je v pismih bestijalnega pariškega morilca vse polno. Toda šest njegovih žrtv bo gotovo vplvalo na poroto bolj kakor ta nežnost. Zato ni nobenega dvoma, da bo čez mesec dni padla glava »pariškega besa« pod ostro sekuro giljotine.

PARIZ, 14. marca.

Poročevalci o procesu proti morilcu Weidmannu so razočarani ker ne morejo poročati o dramatičnih prizorih kakršni se dogajajo navadno na tako velikih obravnavah. Ugotavljajo, da še noben velik

proces proti morilcem ni bil tako dolgočasen, kakor je proces proti Weidmannu. Millionu, Tricotevi in Blancu. Weidmann ki je priznal vse obtožbene mu umore, trdi, da je sam svoje žrtve ustrelil in jih oropal. Obtožba pa trdi, da so mu pri zločinih pomagali soobtoženci Weidmannovi branilci, med katerimi sta najbolj goreča odvetnik Planty in slavni Moro-Giafferi pa trdijo, da je Weidmann popolnoma nedolžen in se obtožuje samo zaradi tega, da bi zaščitil neko njemu drago osebo.

Prva dneva obravnave

Davi je prišel na vrsto zločin, ki ga je Weidmann storil 21. julija 1937. Žrtve je bila ameriška plesalka Jean de Koven, ki je prišla s svojo teto iz Amerike v Pariz. Našli so jo zadavljeno v vili »La Voulzie«. Weidmann jo je zadavil in oropal. Plesalka je znašala 5000 frankov in 500 dolarjev v čeki. Soobtoženelec Roger Million je ponudil Weidmannu vnovčiti ameriške čke umorjene plesalke. Ročno torbico umorjene plesalke, v kateri je bil drag nakit in zlati uro, je Weidmann podaril svoji prijateljici obtožnici, Colette Tricot.

Včeraj je Weidmanna najbolj zanimalo koliko in bi proces še trajal. Bilanec mu je povedal, da najmanj še 13 dni. Weidmann je vzdihnil: »Oh, še osemnajst

dnih! Bolj kakor za govore svojih branilcev, ki se prizadevajo, da bi Weidmanna proti njegovi volji »izrezali«, se je Weidmann včeraj zanimal za pismo, katerega je pričakoval iz Frankfurta. Pismo mu je poslala mati, ki živi v Frankfurtu.

Štirje zagovorniki

Weidmann ima štiri zagovornike, ki hočejo z vsemi sredstvi razbremeniti svoje ga klienta. Na včerajšnji obravnavi je proti državnemu tožniku najbolj divjal branilec Planty, ki vztraja, da Weidmann ni identičen s Karrerjem in Sauerbreyem in da sta ta dva resnična morilca agenta Lesobrea in nemškega emigranta Frommerja. Obtožba na dokazuje, da se je Weidmann izdal za Karrerja in za Sauerbrea, pa tudi za Schotta. Ta okolnost je v procesu zelo važna kajti umor agenta Lesobrea je bil indirektni povod za aretacijo morilca Weidmanna.

Na pisalni mizi umorjenega Lesobrea so našli vizitko na ime Schott. Schotta je pariška policija izsledila. Povedal je, da je imel njeno vizitko tudi njegov nekdanji prijatelj Frommer. Frommer na se je družil zadnje čase z nekim Karrerjem. Ko se je polno posrečilo aretirati Karrerja se je izkazalo, da je pod tem imenom nekaj časa živel morilec Weidmann. Na ta način je policija dobila prvi indicij proti Weidmannu. Moro-Giafferi je včeraj izjavil, da ima sodišče proti Weidmannu samo en dokaz, to je njegovo lastno priznanje. Lastno priznanje pa ne more biti podlaga za obsodbo, če sodišče nima objektivnih dokazov o krivdi.

Psiholog kanadskih petorčk

Vseučiliški profesor William Blatz je napisal o njih zanimivo knjigo

Zanimanje za pet kanadskih sestic znanih po vsem svetu kot Dionnove petorčke, je še vedno veliko, čeprav so Emilka, Marija, Cecilka, Yvonna in Anetta že v petem letu. To so deklice, katerim posvečajo svetovni, zlasti ameriški listi, že od rojstva več pozornosti, nego kateremukoli druge mu živemu otroku. Na njihove fotografije naletujemo zlasti v ameriških listih pogostje, nego na fotografije slavnih filmskih zvezd. Za nje se zanimajo od rojstva tudi filmski operaterji, ki spravijo na filmski trak vse, kar se zgodi pomembnejšega v njihovem življenju.

Iz dnevnega tiska in revij pa poznamo kanadske petorčke zelo površno, kajti ameriški novinarji se zanimajo navadno samo za njihovo zabavo, fotografirajo se pa omejeje na njihove nasmejane obrazke. Za široko ameriško javnost so ostale kanadske petorčke samo senzacionalna privlačnost eden izmed nešteti v Ameriki doseženih rekordov. Toda za teh pet sestic se zanimajo že od njihovega rojstva tudi znanstveni kapacitete, ker je to prav za prav prvi točno ugotovljen primer rojstva živih petorčk, ki so vse ostale žive. Ker gre tu za pet enako starih deklic, otrok iste matere in vzgojenih pod enakimi pogoji, je to zanimiv primer tudi za psihologe.

V tem pogledu je zanimivo delo knjige torontskega psihologa Williama Blatza »Pet sester«, ki je izšla te dni v newyorškem založništvu William Morrow & Company. Blatz je profesor za otroško psihologijo na univerzi v Torontu. Dionnove čudežne narave, kakor pravijo petorčkam naslednje že od začetka, ko so prišle petorčke na svet. V svoji knjigi ugotavlja v prvi vrsti medsebojno podobnost in po raznih karakteristikah njihovih kakor oblika lobanja, odtis rok in nog, oblika uhljev itd., ugotavlja medsebojno podobnost Emilke z Marijo in Yvonne z Anetto. Med tema dvema, očitno med seboj različnima paroma stoji Cecilka. Marija in Emilka, ki sta manjši od ostalih treh sestic, sta po Blatzovi trditvi delo poznejšega embrionalnega celičnega procesa. Pri tem je pa znanstveno ugotovljeno, da gre pri kanadskih petorčkah za skupen produkt enega jajčeca v nasprotju z drugimi dvojčki trojčki in četvorčki, kjer izvirajo otroci iz raznih jajčec in se lahko razlikujejo ne samo po spolu, temveč znatno tudi po zunanjosti.

Kot prezgodaj rojeni otroci — kanadske petorčke so bile rojene s sedmimi meseci — so Emilka, Marija, Cecilka, Yvonna in Anetta fizično in duševno podnormalne. Prof. Blatz je na podlagi rednih beležk

o njihovem duševnem razvoju od rojstva, dognal, da jim je delalo in jim še dela osvajanje govorice velike težave, kar je pa pri dvojčkih običajen pojav tem bolj, če so prezgodaj rojeni. Ker se vzgajajo kanadske petorčke od rane mladosti pod zdravniškim nadzorom skupno, določajo v splošnem enakomerno in različne v njihovem duševnem razvoju so neznatne. Medsebojno so zaskrbljeni, da dokaj strpno igrajo se skupaj in sploh se dobro razumejo, le včasih se začne prepirati zaradi te ali one reči. Najhuje kazeno je v takih primerih za nje separacija in časna ločitev tiste, ki se je pregrešila od drugih. V Blatzovi knjigi se govori obširno o fizičnem in duševnem doživetju kanadskih petorčk, o njihovem doživetju zunanjega sveta, o smislu za poslušnost, o posluhu smislu za ritem itd. Za proučevanje otroške psihologije je ta knjiga važen prispevek.

Po 60 letih izpolnjena želja

Ko je stopil generalni ravnatelj londonskih severozapadnih železnic sir Ralph Wedgwood po 65 letih službe v pokoj, se mu je izpolnila davna želja, ki jo je imel prvič kot petletni deček. Najnovejša lokomotiva družbe je dobila njegovo ime. Lokomotiva »Sir Ralph Wedgwood« je 150. lokomotiva tipe »Pacfic« in rab jo med drugim za znani ekspresni brzovlak »Letički škot«. Na kolodvoru Marylebon je stopil Wedgwood na lokomotivo in sam je vozil nekaj sto korakov naprej in nazaj. Pozdravil so ga zbrani ravnatelj družbe in povabilni gostje. Tako se mu je izpolnila vroča želja iz otroških let. Wedgwood je nepretrgoma služil pri železnici od 1896 ko je dovršil vseučiliške študije v Cambridgeu.

Lokomotive dobivajo v Angliji imena prav tako kakor so jih dobivale v začetku železniskega prometa. To je tradicija pomorskega naroda. V drugih državah so po prvič desetletje železniskega prometa železnice upravitelje krstili lokomotive in dobivale so samo še številke. Anglija se pa krčevito drži tradicij, čeprav pomeni kratke lokomotiv pri njihovem ogromnem številu velike skrbi. Severozahodna družba je dajala nekoč novim lokomotivam imena znamenitih na velikih konjskih dirkah Derby. Na izbiro je imela nad sto imen, kajti Derby izvira že od leta 1780. Nekatere lokomotive so dobile imena po slovečih no-

gometnih igriščih in mostvih. Toda to je morala družba opustiti, ker nekoč ni hotelo vstopiti v vlak z lokomotivo, ki je nosila ime igrišča nasprotnega moštva, noometno moštvo iz Sunderlanda, namenjeno na nogometno tekmo v London.

Zobje in kruh

Degeneracija zobovja, ki zlasti v zadnjih 50 do 200 letih silno napreduje, je po vseh znakih sodeč posledica civilizacije. V prvi vrsti mehke hrane. Pri odraslih je do 90% labih zob. Toda že pri otrocih se pojavljajo bolezni na zobovju in vedno več je otrok, ki jim dolgo ne izpadejo mlečni zobje. Nad polovico 14letnih dečkov in deklic ima slabe zobe in mora trpeti posledice premalo žvrlite hrane.

Ker je kruh eno glavnih živil, so učenci proučili njegov vpliv na zobovje z mnogimi poskusi na otrocih. Rezultati nam kažejo, da imajo otroci, ki jedo kruh, bolj zdrave zobe kakor oni, ki jedo bel kruh in slaščice, čeprav so sicer prelabo hranjeni. Nemški strokovnjak prof. Korkhans sklepa iz tega, da bodo imeli otroci bolj zdrave zobe, če bodo jedli namesto mehkega kruha kruha samo dobro prepečen črn kruh. Posebno škodljiv je zobem bel kruh, dokler je svež.

Energija v bodočnosti

Poraba energije je vedno večja in zato se tehniki že ozirajo po sredstvih, ki bi nadomestila povečano porabo. C. Ungewitter meni, da bo premog v bližnji bodočnosti služil izključno za proizvajanje energije. Važna je tu izprememba energije. Vsaka oblika energije se ne da takoli uporabiti. Iz premoga pridobljena energija se mora večkrat zpremeniti preden dosežemo tako, da lahko z njo svetimo. Tudi naložitev energije je težaven problem. To bosta na brzi dve najvažnejši nalogi kemikov. Včasih se to posreči po ovinku preko električne energije, ki jo naložimo kot kemično (akumulatorji).

Važno je tudi prenašanje energije večjih izgov. V ta namen je znanstvena prikladna samo električna energija in prizadevanje učentakov bo šlo torej za tem, da se prevede vse energije na električno. Druga naloga je izprememba kemične energije v drugo, kar se znanstveniki ne posrečilo. Delajo se poskusi, da bi izpremenili energijo gorljivih plinov neposredno v pomočilo kemično električne celice v električno. Vsa tako pridobljena energija bo na samo drobno tiste, ki jo nam daje sonce.

Princ Bernhard v nevarnosti

Holandska prestolonaslednica Julijana, ki se mudi z možem in hčerko Beatrico na oddihu v Grindenwaldu je preživela dramatične ure stranu. Nekoč dne je odšel princ v krasnem vremenu z vodnikom Hermannom Störjem na Ebnefuh, blizu 4.000 m visoko gorov skupini Jungfrau. Na pot sta krenila zgodaj zjutraj in opazovalci so proti večeru videli znamenje, da sta srečno pripeljala na vrh Tam sta prenočila v koči Holandca.

Toda ponoči se je vreme naenkrat izpremenilo prihrumela je silna nevihta s snežnim metanjem in drzna plezalca je sneg v koči malone zatpal. Naslednjega dne se je položaj zaradi goste megle še poslabšal. Šele tretjega dne se je izkušnemu vodniku posrečilo spraviti princa v Lötschenthal. Tja je poslal ponj avto princa, ki je naročila telefonirati na vse postaje, kamor bi bil moral Stör privedi princa Bernharda.

Hripa v Pragi

Prago je obiskala nova epidemija hripe, ki ima tokrat resnejši značaj nego hripa v januarju. V šolah uradih, trgovinah in delavnicah je prišlo do velikih zastojev. Bilo je tudi že nekoliko primerov smrti zavoljo težkih pljučnih komplikacij.

E. Kirchberger

„Pot čez mrliča“

Johnusk roman

Se preden je agent doktorja Freunda potegnil samokres, da bi ga ustrelil — doktor Freund ni imel rad zavlačevanja — je ustrelil nekdo skozi okene v vratih agenta.

Nekdo — je bil človek, ki ga je bila poslala Helena, da bi posvaril Pierra.

Potem se je pričel beg Pierra Valroya preko Nemčije in čez fronto.

Bežal je čudovito razumno in zdelo se je, da bo zaman vse prizadevanje za njim poslanih ljudi, ki naj bi ga zasledili in na mestu ustrelili.

Ce bi bil bežal samo kot človek, bi bil Freund zamahnil z roko in ga pustil bežati, toda z Valroyem so bežali načrti pokritega letališča pri Frankfurtu in teh Francozi niso smeli dobiti v roke.

Freund je dejal čez tri dni zamišljeno: — Zdalj je bom pa moral ubrati za njim sam.

Smer Valroyevega bega od tistega dne ni bila več ravna. Pierra je moral pustiti ob strani Belgijo in si izbrati južno mejo. To je pomenilo dolgo pot preko Nemčije, toda to je bil edini izhod.

Beg se je zavlekel na dva tedna in vsak francoski agent, ki je srečal Pierra na njegovem begu, je bežal od njega, kakor da je okužen.

Ljudje, ki so bili v vsakem primeru pripravljeni sprejeti francoskega preganjalca pod streho, so v Valroyevem primeru zak spali vsa vrata, ker

24

so se dobro zavedali, da visi njegova fotografija na vogalih vseh mest. Toda kriva ni bila toliko njegova fotografija, kolikor podpis šefa oddelka pod njo — doktorja Freunda.

Petnajstega dne so aretirali v Münchenu blazneža, ki je trgal papirje, jih metal po ludeh in kričal v francoščini, da bo umoril vse Nemce.

Freund je takrat skomignil z rameni in dejal suho:

— To je naravno. Sai je itak dovolj dolgo vzdržal. Sai sem mu bil za petami jaz — In pripomnil je še: Upam, da je dovolj mrtev.

Ugovarjali so: Blazniži se vendar ne ubija! Freund se je pa razsrdil in odgovoril osorno:

— Rad sem si na lasnem. Blaznost ni sigurnost. Mesec dni pozneje je Helena spornila francoskemu štabu da je bil Valroy ustreljen.

Človek je moral zabledeti, če mu je bil za petami doktor Freund.

Helene k sreči ni zasledoval.

V trenutku, ko je namreč odkril, da je nemška vohunka Helena von Reinichen prav za prav francoska vohunka Mary Marquette ali če hočete med narodna vohunka brez imena in z mnogimi imeni sta zapustili letališče v saškem Chemnitzu dve letali: »Amiot 121« in »Hawker-Hektor«.

»Amiot 121« je poslalo vojno ministrstvo in pilotiranje letala je bilo poverjeno doktorju Freundu, enemu najboljših pilotov v nemški armadi. Moral je pustiti iz vida letalo »Hawker-Hektor« v katerem naj bi no disonizirah sedela Helena von Reinichen ali Mary Marquette.

»Hawker-Hektor« je ubral pot proti Bruslju.

Doktor Freund je še pred svojim poletom ukrenil vse potrebno, da je bil »Hawker-Hektor« sestreljen, na belgijski meji v prepičanju, da francoska vohunka nedvomno sedi v tem letalu.

To je bil prvi primer, ko je zanesmaril malenkosti. Končno na niti časa ni imel pripravi se da-li je Helena res v »Hawkeru« kariti s svojim bombardierjem »Amiotom« in z edino potniško značko BZ 11 je moral izpolniti eno najtežjih in najbolj nevarnih nalog — streljati se na tla pri Mentonu, kjer naj bi izstopila BZ 11, in ponoč bombardirati Marseille.

Petinsedemdeset milimetrski top mu je na francoski meji odbil pol krila.

Bolnica — mesec miru Miru za tiste ki jim je bil za petami.

Mesec miru za Heleno ki je bežala pred njim — Kai je z žensko, ki je letala z menoi? — je bilo prvo vprašanje, ko se je zdrnil iz omedlevice.

— Kai je »Hawker-Hektor« se je glasila prva brzojavka poslana vojnomu ministrstvu.

Sestreljen Pilot in ženska ubita — se je glasilo sishuparen odgovor.

— Škoda je to — je zamrmral na bolniški postelji. Bila je zelo inteligentna da je znala z me

bo izigrati dva leta brzojavno igro.

To je bil nekrológ. Bil je prepričan da je mrtva.

— Bolje bo, če umrem tudi jaz, — je pripomnil amisično.

In še istega dne je nemška poročevalska centrala sporočila vsem znakom, da je pilot »Amiot 121« podlegel težkim poškodbam.

— To mi je rešilo življenje, — si je oddahnila Helena, ko je prišla ta vest do nje.

XV

Nevarnost v Hamburgu

Brzovlak Praga—Hamburg ni bil polno zaseden. Helena je sedela zamišljeno v skupnem kupeju in poslušala trde udarce koles ob tračnice. Že davno si je bila pozorno ogledala vse ljudi, s katerimi je potovala. Nihče ni bil zanimiv, razen mladeniča, ki jo je kar požiral z očmi.

Čitala je novine in zdaj pa zdaj se je ozrla na mladeniča ne kot ženska, temveč kot človek, ki ogleduje drugega, če mu ni nevaren. Potem si je zadovoljno oddahnila, se naslonila na blaznico in zatislila oči. Spoznala je, da jo mladenič samo občuduje.

Ritem koles in pusta krajina za okni brzovlaka sta ji zatislila oči. Bila je utrujena po svojih mislih in hotela je zaspati, toda zdelo se ji je, da ji usoda niti za trenutek ne privošči miru.

Nasproti nje sedeči mladenič je naenkrat sklonil glavo in zadel z rokavom nepredvidno ob podprtač, držeč mizico pri oknu v vodoravni legi. Mizica se je naglo povesila in vse stvari so se vsule na tla. Med njimi je bila tudi Helenina ročna torbica.

Otročeno se je vzravnila in se ozrla na mladeniča, ki je v zadregi zardel.

— Oprostite, strašno sem neroden, — je dejal in jel pobirati na tleh ležeče stvari.